ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΜΑΡΤΙΟΣ, 1842.] [ΑΡΙΘ. 63.

Η ΟΡΝΙΣ ΛΥΡΑ.

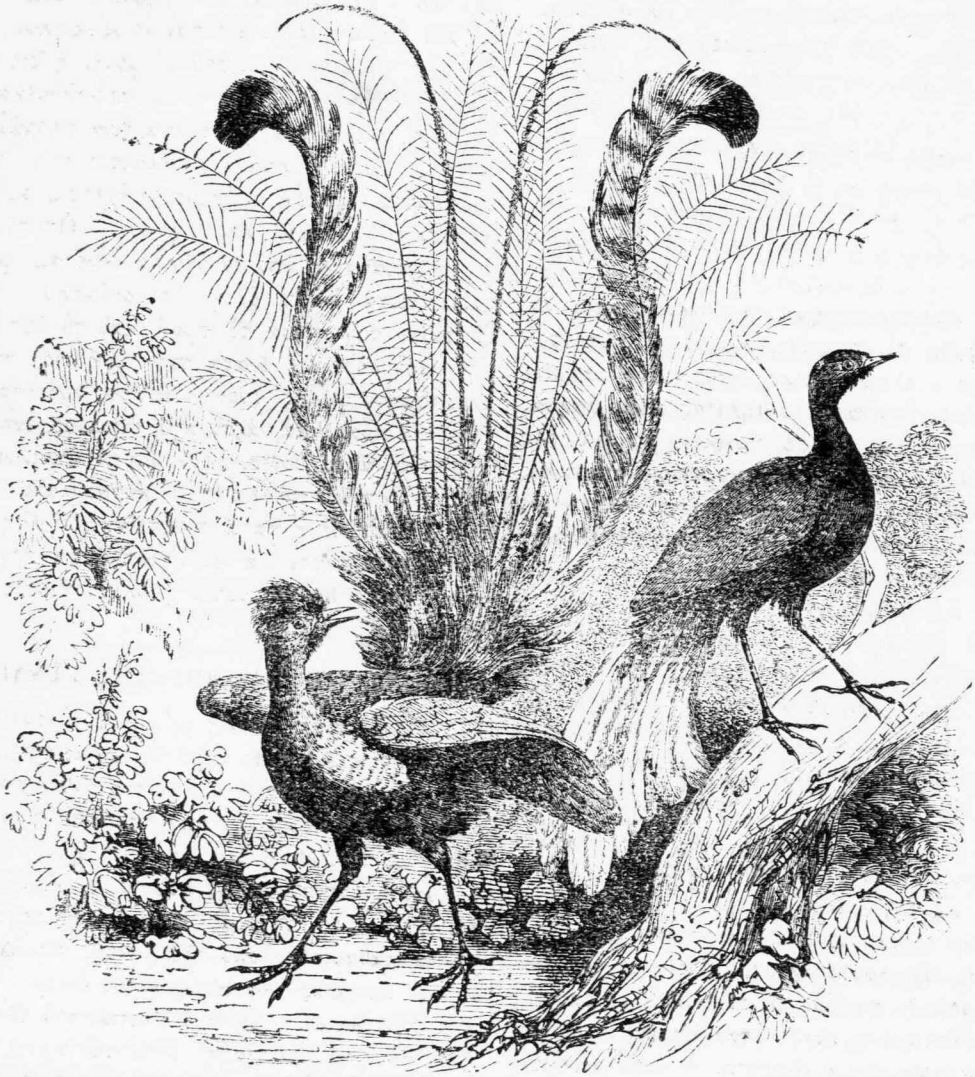

Ὄρνεις Λυροφόροι, Ἄρρην καὶ Θήλεια.

Τὸ ὡραῖον τοῦτο πτηνὸν, τοῦ ὁποίου εἰς τὴν εἰκονογραφίαν φαίνεται ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια, εἶναι γέννημα τῆς Ἀουστραλίας, καὶ συνήθως καλεῖται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων Λυροφόρον, ἢ Λύρα· ἐπιστημονικώτερον ὀνομάζουν αὐτὸ οἱ φυσικοϊστορικοὶ Menura Superba· οἱ δ' αὐτόχθονες τῆς Ἀουστραλίας δίδουν εἰς αὐτὸ τὰ ὀνόματα Βέλεκ-βέλεκ, καὶ Βελαγγάρα.

Περὶ τῆς συγγενείας τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἢ τῆς τάξεως εἰς ἣν ἀνήκει, οἱ ὀρνιθολόγοι δὲν συμφωνοῦσιν. Οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς ἓν ἀπὸ τὰ Παραδείσεια Πτηνὰ, οἱ δὲ τάττουσιν αὐτὸ εἰς τὸ ἀλεκτόρειον τάγμα, νομίζοντες ὅτι συγγενεύει μὲ φασιανοὺς καὶ ἀλέκτορας. Ἄλλοι πάλιν περιλαμβάνουσιν αὐτὸ εἰς τὰ ἐντομοβόρα ὄρνεα, καὶ τῆς γνώμης σχε-

δὸν ταύτης εἶναι καὶ ὁ μέγας φυσικοϊστορικὸς τῆς Γαλλίας, ὁ Κουβιέρ.

Ἡ Λύρα εἶναι ἰσομεγέθης φασιανοῦ, ἀλλ' ἔχει τὰ μέλη κατ' ἀναλογίαν μακρότερα, καὶ τοὺς πόδας πολὺ μεγαλητέρους· οἱ δάκτυλοι αὐτῆς ὑπάρχουσι καθωπλισμένοι μὲ μεγάλους καμαρωτοὺς ἀμβλεῖς ὄνυχας· ὁ ὀπίσθιος εἶναι τόσον μακρὸς ὅσον οἱ ἐμπρόσθιοι, ἀλλ' ὁ ὄνυξ αὐτοῦ ὑπερβαίνει κατὰ τὸ μέγεθος τὸν οἱουδήποτε ἐκ τῶν ἄλλων· αἱ λεπίδες τῶν ταρσῶν καὶ δακτύλων εἶναι μεγάλαι καὶ δυναταὶ, τὸ δὲ χρῶμά των στιλπνὸν μέλαν· ἡ κεφαλὴ, μικρά· τὸ ῥάμφος, κατὰ τὸν Κουβιὲρ, τρίγωνον εἰς τὴν βάσιν, ὀξὺ δὲ καὶ συμπεπιεσμένον εἰς τὴν ἄκραν· ὁ ἄρρην ἔχει τὰ πτερὰ τῆς κεφαλῆς μεμακρυσμένα ἐν εἴδει λόφου, τὰς πτέρυγας βραχείας, κοίλας, καὶ στρογγύλας, τὰ δὲ κονδύλια χαῦνα καὶ ἀδύνατα· τὸ πτέρωμα γενικῶς εἶναι πλῆρες, βαθὺ, μαλακὸν, καὶ χνοῶδες. Ἡ οὐρὰ, ὄρθιος οὖσα καὶ ἐξηπλωμένη, ὁμοιάζει κατὰ τὸ σχῆμα τὴν λύραν τῶν παλαιῶν, καὶ ἀποτελεῖ κόσμημα περικαλλέστατον· ἐκ τούτου ὠνομάσθη τὸ πτηνὸν Λυροφόρον, ἢ, συντομώτερον, Λύρα. Ἡ κοσμητικὴ ὅμως αὕτη οὐρὰ περιορίζεται εἰς τὸν ἄρρενα· τῆς θηλείας εἶναι μακρὰ, βαθμηδὸν ἐξογκουμένη. Τὸ γενικὸν χρῶμα τῆς Λύρας εἶναι ἠλεκτροειδὲς μελάγχροινον ὑπεράνω, συμμεμιγμένον μετὰ τοῦ ἐλαιώδους, καὶ κλίνον εἰς τὸ ξανθὸν ἐπὶ τῶν πτερύγων, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ λάρυγγος. Τὰ ὑποκάτω μέρη εἶναι στακτόφαια.

Περὶ τῶν ἕξεων τῆς Λύρας πάμπολλα μένουσιν ἔτι ἀμφίβολα καὶ ἄγνωστα. Κατά τινα περιηγητὴν Ἄγγλον, ἐνωρὶς τὸ πρωὶ ἀρχίζει νὰ κελαδῇ, ἔχουσα ἐκ φύσεως φώνημα ἡδύτατον· βαθμηδὸν δὲ εἰς ὕψωμά τι βραχῶδες ἀναβαίνουσα, ξύει τὸ ἔδαφος, καθώς τινες φασιανοὶ, ἀνυψοῦσα τὴν οὐράν της, καὶ ἐκ διαλειμμάτων μιμουμένη τὸ ᾆσμα παντὸς ἄλλου πτηνοῦ τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀκούσειν· ἀφοῦ δὲ περὶ τὰς δύο ὥρας ἐξακολουθήσῃ τὴν ἄσκησιν ταύτην, καταβαίνει πάλιν εἰς τὰς κοιλάδας.

Ἡ Λύρα εὑρίσκεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὰς λοφώδεις χώρας τῆς Ἀουστραλίας, καὶ διάγει βίον μονήρη καὶ ἄτολμον· σχεδὸν πάντοτε βαδίζει ἐπὶ τῆς γῆς, σπανίως ἱπταμένη, καὶ ὁπόταν βιασθῇ νὰ πράξῃ τοῦτο, δυσκολευομένη τὰ μέγιστα. « Λέγεται,» παρατηρεῖ ὁ ἰατρὸς Λάθαμ, « ὅτι συνεχῶς μιμεῖται τὴν ᾠδὴν ἄλλων πτηνῶν, ὥστε καὶ ν' ἀπατᾷ τοὺς περισσοτέρους·» ἃς προσθέσωμεν δ' ἐνταῦθα ὅτι αἱ μουσικαὶ δυνάμεις τῆς Λύρας, περὶ ὧν τινὲς ἀμφιβάλλουσιν, ἐπεβεβαιώθησαν ὑπὸ τῆς μαρτυρίας Ἄγγλου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Ἀουστραλίᾳ διατριβῆς του, εἶχεν ἄριστα μέσα τοῦ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου· λέγει ὅτι ὄχι μόνον τὸ φυσικὸν αὐτῆς ᾆσμα εἶναι πλούσιον καὶ μελῳδικὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς ᾠδὰς ἄλλων πτηνῶν μιμεῖται ἐπιτηδειότατα.

Ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Γεώργιος Βέννετ λέγει περὶ τῆς Λύρας τὰ ἑπόμενα·—« Ὁ λυροφόρος φασιανὸς εἶναι βραδύπτερος μὲν, ἀλλὰ ταχύπους. Μόλις πίπτει τὸ βλέμμα του εἰς τὸν κυνηγὸν, καὶ φεύγει τάχιστα, ὑπὸ τῶν πτερύγων βοηθούμενος, ἐπάνωθεν ξύλων, βράχων, ἢ ἄλλου οἱουδήποτε κωλύματος τῆς προόδου του· σπανίως ἵπταται εἰς δένδρα, πλὴν διὰ νὰ κοιτάξῃ, καὶ τότε ἀναβαίνει ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον. Τὴν φωλεὰν κατασκευάζει ἀπὸ ξηρὰ χόρτα καὶ ξηρὰ φύλλα εἰς παλαιοὺς κοίλους κορμοὺς δένδρων, κειμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἢ εἰς τὰς σχισμὰς βράχων· ἡ θήλεια γεννᾷ ἀπὸ δώδεκα ἕως δεκαὲξ ὠὰ, λευκόχροα, μὲ ὀλίγα τινὰ σποράδην στίγματα ἀνοικτοῦ γαλανοῦ χρώματος· οἱ νεοσσοὶ εἶναι δυσάλωτοι, ἐπειδὴ τρέχουσι τάχιστα, κρυπτόμενοι μεταξὺ τῶν βράχων καὶ θάμνων. Ὁπόταν ὁ λυροφόρος καταβαίνῃ ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ δένδρα, ἐφ' ὧν κοιτάζει, πετᾷ ἐνίοτε ὀλίγον τι διάστημα· συμβαίνει δὲ τοῦτο συχνότερα τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας παρὰ τὴν μεσημβρίαν. Κατὰ τὴν συνήθειαν πάσης τῆς ἀλεκτορείου φυλῆς, ξύει τὸ ἔδαφος καὶ περὶ τὰς τῶν δένδρων ῥίζας, διὰ νὰ συνάγῃ σπόρους, ἔντομα, κλπ. Τόσον οἱ αὐτόχθονες, ὅσον καὶ οἱ ἄποικοι τῆς Ἀγγλίας, ζητοῦσι τὰ λαμπρὰ κοσμήματα τῆς οὐρᾶς του· ἐπειδὴ δὲ ἡ κατὰ συνέπειαν μεγάλη τιμὴ αὐτῶν κάμνει ὥστε νὰ κυνηγῶνται τὰ πτηνὰ παραπολὺ, προῆλθεν ἐκ τούτου ἡ ὀλιγόστευσις τοῦ ἀριθμοῦ των.»

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Εἰς τὰς Γραφὰς, αἵτινες μόναι περιέχουν αὐθεντικὰς καὶ ἀληθεῖς εἰδήσεις περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου τούτου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς γῆς, τὸ φυσικὸν καὶ ἁπλοῦν· ἡ δὲ πρώτη γυνὴ, ἡ Εὔα, ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ φύλου αὐτῆς, ὅτι ἐμορφώθη ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ, τουτέστιν ἀπὸ χῶμα καθαρισθὲν ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Δημιουργοῦ. Ἔγινεν ἐκ μιᾶς τῶν πλευρῶν τοῦ Ἀδάμ· δὲν ἐπάρθη ἀπὸ τὴν κεφαλὴν, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ Πλάστου δὲν ἦτον αὐτὴ νὰ ἐξουσιάζῃ· οὔτε πάλιν ἀπὸ τοὺς πόδας, διότι δὲν ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ καταπατῆται ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἀπὸ τὴν πλευρὰν, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἐπλάσθη μὲ σκοπὸν νὰ ἦναι σύντροφος αὐτοῦ· ἐπάρθη ὑποκάτωθεν τοῦ βραχίονός του, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι χρειάζεται τὴν προστασίαν του· ἔγινεν ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ἐγγύτερον εἰς τὴν καρδίαν, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς τρυφερωτάτης καὶ καθαρωτάτης ἀγάπης του.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Δημιουργοῦ ἦτο νὰ πληθύνωνται οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ γεμίσωσιν ἀπὸ κατοίκους τὴν γῆν. Ἀσέβεια δὲ ἤθελεν εἶσθαι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἔκλεξε τὸν ἄριστον τρόπον καὶ τὰ προσφυέστατα μέσα εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Δὲν ἔπλασεν ἄνδρα ἕνα καὶ γυναῖκας πολλὰς, ὥστε νὰ εἰσάξῃ οὕτω τὴν πολυγαμίαν· ἀλλὰ μίαν μόνην γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἥνωσεν εἰς γάμον μετὰ τοῦ ἀνδρὸς, ποιήσας τοὺς δύο μίαν σάρκα.

Ἐνταῦθα λοιπὸν, κατὰ τὴν δημιουργίαν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου, βλέπομεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐδηλοποίησε τὸ θέλημά του περὶ συνοικεσίου καὶ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς γυναικὸς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ὁ ἀνὴρ προστάζεται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, καὶ νὰ προσκολληθῇ εἰς τὴν γυναῖκα, ὄχι εἰς τὰς γυναῖκας αὐτοῦ, καὶ νὰ τρέφῃ καὶ περιθάλπῃ αὐτὴν, ὡς ὁ Κύριος τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ παρὰ Θεοῦ διορισθεῖσα ἱερὰ ἕνωσις πρέπει νὰ συνίσταται ἀπὸ ἕνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα. Ὁ εἷς εἶναι μέρος τοῦ ἄλλου. Καὶ οἱ δύο εἶναι τὸ ἀθάνατον γέννημα τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δύο ἔγιναν τὴν ἀρχὴν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ· ἀπ' ἀρχῆς ὠνόμασε τοὺς δύο ἓν, καὶ τὰ συμφέροντά των εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἀδιάσπαστα.

Ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅτε πρῶτον ἐπλάσθη, καὶ ἀναμάρτητος ἔτι ὤν, ἐχρειάζετο σύντροφον. Ἀκόμη καὶ τότε εἶπεν ὁ Κύριος, Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ὅθεν καὶ ἐποίησε σύντροφον αὐτοῦ, ὄχι δούλην. Μολονότι δὲ εἰς διάστημα πολλῶν αἰώνων ἡ γυνὴ ἦτον ἐξευτελισμένη καὶ καταπατημένη, καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη εἶναι τοιαύτη εἰς ὅλας τὰς βαρβάρους καὶ μὴ ἐντελῶς πεπολιτισμένας χώρας, τὸ καύχημα ὅμως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ὅτι ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς τὸν κατάλληλον βαθμόν της, τὸν δοθέντα εἰς αὐτὴν παρὰ τοῦ Πλάστου. Ὅταν δ' ἐκπέσῃ τῆς θέσεως ταύτης, ὅταν στερῆται τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα, τὰ εἰς σύντροφον τοῦ ἀνδρὸς ἀνήκοντα, ὅταν δὲν συγχωρῆται νὰ καλλωπισθῇ μὲ τὸν μαργαρίτην τῆς παιδείας, καὶ ὁ νοῦς αὐτῆς μένῃ ἀγύμναστος διὰ τῆς ἀποκτήσεως ὠφελίμων γνώσεων, πόσον τότε βλάπτονται τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας!

Καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ, ἀπαίδευτος ὤν, ἐκπίπτει τοῦ βαθμοῦ του. Ἄνευ παιδείας πολλαὶ τῶν νοητικῶν δυνάμεων μένουσι νεκρωμέναι. Ἡ παιδεία εἶναι εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ νοὸς ὅ,τι τὸ τηλεσκόπιον εἰς τὸ φυσικὸν ὄμμα· δι' αὐτῆς λαμβάνει τις θεωρίαν πολὺ μᾶλλον ἐκτεταμένην. Ἡ παιδεία αὐξάνει τὴν δύναμιν· ὁ σοφὸς ἄνθρωπος ἰσχύει, λέγει ὁ Σολομών. Ἂν λοιπὸν εἰς τὸν ἄνδρα ἦναι τόσον ἀναγκαία ἡ ἐκπαίδευσις, δὲν χρειάζεται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν σύντροφον αὐτοῦ, τὴν γυναῖκα; Αὐτὴ δὲν ἐπιστατεῖ τὴν πρώτην ἡμῶν ἡλικίαν, καὶ συμφέρει τάχα νὰ διδασκώμεθα ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, ὁπόταν ὁ νοῦς ἡμῶν ἦναι μάλιστα εὐδίδακτος; Ἡ θεόδοτος σύντροφος τοῦ ἀνδρὸς, ἡ σύζυγος, ἡ μήτηρ, ἡ τροφὸς, ἡ διδάσκουσα καὶ καθοδηγοῦσα ἡμᾶς εἰς τὰ τρυφερώτερα ἔτη τοῦ βίου, ἁρμόζει νὰ μένῃ ἄμοιρος τῆς παιδείας, ἥτις μόνη καθιστάνει αὐτὴν ἀξίαν τοῦ βαθμοῦ της; Τοιοῦτος βέβαια δὲν ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Δημιουργοῦ.

Πᾶς λοιπὸν φιλάνθρωπος, πᾶς Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ προσπαθῇ ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τῶν γυναικῶν. Ἃς λαμβάνωσι παιδείαν τοιαύτην, ὁποία θέλει καταστήσειν αὐτὰς ἀξίας νὰ ἐκπληρῶσιν ἐπιτυχῶς τὰ σπουδαῖά των καθήκοντα,—νὰ ἐκτρέφωσιν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν,—νὰ καλλιεργῶσι τὰ παραδιδόμενα εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀθάνατα βλαστήματα, καὶ νὰ τὰ προετοιμάζωσιν εἰς ἐνάρετον καὶ εὐδαίμονα ὕπαρξιν ἐνταῦθα, καὶ εἰς ἀτελεύτητον μακαριότητα ἐν οὐρανοῖς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

Το δραστικώτατον φάρμακον, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα κατὰ πρῶτον νὰ μεταχειρισθῶμεν ἐπὶ τοῦ πάσχοντος τῆς ἐκκλησίας σώματος, (καὶ ὅταν λέγωμεν πάσχον σῶμα τῆς ἐκκλησίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι οὐδεὶς θέλει ὑπολάβειν ἡμᾶς βλασφημοῦντας, καθότι ὁ λόγος ἡμῶν δὲν γίνεται βεβαίως, οὐδ' ἐμπορεῖ νὰ γείνῃ, περὶ τῆς ψυχῆς τῆς ὅλης ἐκκλησίας, περὶ τῶν καθ' ἑαυτὰ ὑγιεστάτων καὶ ἀκεραιοτάτων Θεοπαραδότων τῆς πίστεως δογμάτων), εἶναι ἡ σ υ σ τ η μ α τ ι κ ὴ τ ο ῦ κ λ ή ρ ο υ ἐ κ π α ί δ ε υ σ ι ς. Μόνη ἡ παιδεία, τὸ οὐρανόπεμπτον τοῦτο εἰς τοὺς ἀνθρώπους δῶρον, θέλει περιποιήσειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀποβληθεῖσαν λαμπρότητα καὶ δόξαν· μόνη ἡ παιδεία ἀπὸ τῆς νῦν ταπεινώσεως θέλει ἀνυψώσειν αὐτὴν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς παλαιᾶς εὐκλείας· μόνη ἡ παιδεία θέλει ἀναδείξει τὴν παλαίφατον ταύτην ἀνατολικὴν ἡμῶν ἐκκλησίαν μητέρα γεραρὰν τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Ναὶ, μόνην τὴν παιδείαν κηρύττομεν πάντων τῶν ἀγαθῶν τούτων παραίτιον, καὶ οὐδὲν φροντίζομεν περὶ τινων ἀνθρωπαρίων, τὰ ὁποῖα ἢ παρ' ἀπαιδεύτων καὶ ἀμαθῶν προγόνων πατροπαράδοτον παρέλαβον, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν κακοβούλως πρεσβεύουσι τὸ ὀλέθριον ἀξίωμα, ὅτι ὁ ἀφιερῶν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκκλησίας δὲν ἔχει χρείαν παιδείας. Τῶν φίλων τούτων τοῦ σκότους ἀκούοντες τοὺς λόγους, νομίζομεν ὅτι ἀκούομεν τὸν ἐθνικὸν καὶ ἄπιστον Φῆστον, τὸν τολμήσαντα νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν κ α τ' ἀ κ ρ ί β ε ι α ν π ε π α ι δ ε υ μ έ ν ο ν ἀπόστολον Παῦλον, " Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει." Τοὺς φωτοσβεστῆρας τούτους, ἂν καὶ καυχῶνται ὅτι εἶναι δεινοὶ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ, ἀποκαλοῦμεν ὅμως ἢ ἀμαθεστάτους, ἢ διὰ σκοτεινούς τινας σκοποὺς προστάτας τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδοξίας τῆς ἐκκλησίας·

καθότι δὲν θέλουν ἀναμφιβόλως ἐμπορέσει νὰ μᾶς ἀρνηθῶσιν, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐνεργήσῃ ἡ ἐκκλησία ἐπὶ τοὺς Χριστιανοὺς τὴν θείαν καὶ πνευματικὴν αὐτῆς ἰσχὺν, ὅταν μὴ ἔχῃ πρὸς τοῦτο τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα, ὅταν οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς μὴ ἦναι σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι. Ἤ, ἃς μᾶς εἴπωσι, παρακαλοῦμεν, πότε ἠμπόρεσεν ἡ ἀρχαία ἐκκλησία ν' ἀναιρέσῃ καὶ ν' ἀνασκευάσῃ τὰς κατ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν καὶ Ἰουδαίων ἐκσφενδονηθείσας κατηγορίας, καὶ ν' ἀπολογηθῇ ἐνώπιον τῶν ὠμῶν τῆς Ῥώμης αὐτοκρατόρων, εἰ μὴ ὅτε ἀνέστησαν ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολογηταὶ ἄνδρες φιλόσοφοι, καὶ πᾶσαν ἐντελέστατα συγκεκροτημένοι παιδείαν, Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, Ἀθηναγόρας ὁ Ἀθηναῖος, Μιλτιάδης ὁ διαλεκτικώτατος, καὶ μυρίοι ἄλλοι; Πότε ἠδυνήθη νὰ στηρίξῃ καὶ νὰ κρατύνῃ τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὰ ἀμώμητα δόγματα, εἰ μὴ ὅτε διὰ τῶν σοφῶν αὐτῶν συγγραμμάτων ἐφώτισαν τοὺς Χριστιανοὺς οἱ ἔνδοξοι διδάσκαλοι καὶ συγγραφεῖς, Ἀθανάσιοι, Κύριλλοι, Βασίλειοι, καὶ ἡ λοιπὴ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιώνυμος χορεία τῶν θεοφόρων πατέρων;

Ἂς μᾶς ἀποκριθῶσι, τοὺς ἐρωτῶμεν, ποῦ ἐπαιδεύθη ὁ μέγας Βασίλειος, ποῦ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ποῦ ὁ χρυσορρήμων τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Ἰωάννης; Δὲν διέτριψαν οὗτοι εἰς τὰς σχολὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἀθηνῶν; δὲν ἐδιδάχθησαν ἀκριβέστατα, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἐθνικῶν διδασκάλων, τοῦ Λιβανίου καὶ Ἀνδραγαθίου, φιλοσοφίαν, ῥητορικὴν, καὶ πᾶσαν ἐν γένει τὴν ἀπαιτουμένην παιδείαν; —Ἀλλὰ διὰ τί καταφερόμεθα οὕτως ἀπηνῶς κατὰ τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἴσως νομίζουν ὅτι πρέπει τοὐναντίον νὰ γνωρίζωμεν πρὸς αὐτοὺς χάριτας, ὡς συμβουλεύοντας ν' ἀπέχωσι τῆς παιδείας μάλιστα οἱ ἐκκλησιαστικοὶ, διὰ νὰ μὴ περιπέσωσιν εἰς κακοδοξίας, καὶ ἑτεροδιδασκαλίας, καὶ ἀθεΐαν ἀντικρυς, καὶ διασείσωσιν ἑπομένως τοὺς θεμελίους τῆς ὀρθοδοξίας; Ὦ τῆς μεγάλης εὐσεβείας, τὴν ὁποίαν καταδεικνύουν! "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην εὗραν πίστιν!" Δὲν περιτρέπουν, ὦ ἐνθερμοι τῆς ὀρθοδοξίας ζηλωταὶ, ἡ παιδεία καὶ τὰ πολλὰ γράμματα τὸν ἄνθρωπον εἰς μανίαν· ὄχι· διότι τοιαύτην τινὰ ἰδιότητα ἔχουσα παιδεία, καὶ τοιαῦτα γράμματα, κακῶς λέγεται παιδεία, καταχρηστικῶς λέγονται γράμματα· εἶναι ἡμιμάθεια, εἶναι δοκησισοφία, τύφωσις καὶ ἔπαρσις μικροῦ ἐγκεφάλου, ἤ, ἂν θέλετε, ψυχῆς μιαρᾶς καὶ διεστραμμένης, τὴν ὁποίαν νὰ μορφώσῃ ἱκανὴ εἶναι μόνη ἡ ἀμάθεια καὶ ἀπαιδευσία, ἡ κακὴ ἀνατροφὴ, καὶ ἡ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἔλλειψις τῆς τῶν θείων διδασκαλίας. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς μᾶλλον, ὦ διάπυραι τῶν πατρίων δογμάτων ὑπέρμαχοι, μὴ, ἐνῷ συνιστᾶτε ἐπιμελέστατα τὸ ὁλέθριον ὑμῶν ἀξίωμα, ἀπολεσθῇ αἴφνης καὶ ἀνεπαισθήτως τὸ βαρύτιμον τῷ ὄντι τοῦτο κειμήλιον τῆς ὀρθοδοξίας· προσέχετε τὰς παρούσας ἡμέρας, ὅτι εἶναι πονηραί· περιβλέψατε ὀλίγον κύκλῳ, καὶ παρατηρήσατε ὅτι ἐπίβουλοι πολλοὶ, ὠφελούμενοι ἐκ τῆς παχυλῆς ἀμαθίας ἡμῶν, καὶ μάλιστα τῶν κληρικῶν, ἐνεδρεύουν νὰ μᾶς παγιδεύσωσι, καὶ ἡμεῖς, κατὰ κακὴν ἡμῶν τύχην, κινδυνεύομεν νὰ ἐμπέσωμεν εἰς τὰς παγίδας αὐτὰς, διότι δὲν εἴμεθα ὡπλισμένοι τὴν πανοπλίαν τῆς παιδείας καὶ τῆς Χριστιανικῆς σοφίας. Ὦ! συναισθάνθητε ἀπαξάπαντες, καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ, τὴν κατὰ τοὺς νῦν μάλιστα καιροὺς κατεπείγουσαν ἀνάγκην τῆς παιδείας, καὶ δράξασθε αὐτῆς, μὴ ὀργισθῇ ὁ Κύριος, καὶ ἀπολεσθῆτε ἐκ τῆς δικαίας ὁδοῦ· δράξασθε, λέγομεν, τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀλήθεια, κατὰ τὸ ἀψευδέστατον τοῦ Σωτῆρος λόγιον, θέλει ἐλευθερώσειν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν παγίδων τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου, ἐξ οὗ ἐλάβομεν τὰ προηγούμενα, συμβουλεύει ἀκολούθως νὰ ἐκδοθῇ νόμος ἀπαγορεύων εἰς τὸν ἀπαίδευτον τὴν ἄδειαν τοῦ χειροτονεῖσθαι· ἔπειτα δὲ προσθέτει τὰ ἑπόμενα·—

Διὰ νὰ ἐμπορῇ ὅμως ὁ νόμος οὗτος νὰ πληρωθῇ, πρέπει ν' ἀνυψώσῃ καὶ ἡ κυβέρνησις τὴν ἱερὰν τάξιν τοῦ κλήρου εἰς ἐντιμοτέραν τινὰ κατάστασιν· πρέπει ἐξάπαντος νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν, ἂν ὄχι ἀνωτέραν, ἴσην τοὐλάχιστον χορηγίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαύουν καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν τάξεις· ὀφείλει δηλονότι νὰ φροντίσῃ, ὥστε νὰ ὁρισθῇ καὶ εἰς τὸν κλῆρον αὐτάρκης τις πόρος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου νὰ ἔχῃ βεβαίαν τὴν ἰδίαν διατροφὴν καὶ συντήρησιν. Ἐνόσῳ ἡ ὕπαρξις τοῦ ἱερέως κρέμαται ἀπὸ τοῦ δίσκου· ἐνόσῳ ὁ ἱερεὺς, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἀνατεθειμένα τὰ πνευματικώτατα ἔργα, ἀναγκάζεται ν' ἀφιερόνῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν μέριμναν καὶ σπουδὴν εἰς τὰ βιωτικά· ἐνόσῳ, εἰς ἕνα λόγον, τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἱερέως ἐπάγγελμα εἶναι ὡς ἐκ τοῦ πορισμοῦ τὸ εὐτελέστατον· μὴ ἐλπίζωμεν, ὅτι ἡ τάξις αὕτη τοῦ κλήρου θέλει φανῇ κατὰ τοῦτο ἐπίζηλος εἰς τὸν διὰ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα προπαρασκευαζόμενον εἰς αὐτήν. "Δεῖ—λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος—μετὰ ἀφθονίας ἐπιῤῥέειν τοῖς διδασκάλοις τὴν τῶν ἀναγκαίων χορηγίαν, ἵνα μὴ κάμνωσι, μήτε ἐκλύωνται, μηδὲ, περὶ τὰ μικρὰ σχολάζοντες, τῶν μεγάλων ἀποστερῶσιν ἑαυτοὺς, ἵνα τὰ πνευματικὰ ἐργάζωνται, μηδένα τῶν βιωτικῶν ποιούμενοι λόγον· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Λευῖται· οὐδὲν αὐτοῖς ἔμελε τῶν βιωτικῶν, ὅτι ταῖς λαϊκαῖς ἔμελε τῆς αὐτῶν προνοίας."—ΑΘΗΝΑ.

Ὁ Παντοδύναμος, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὸν σκύλον σύντροφον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀγώνων μας, ἐπροίκισεν αὐτὸν μὲ φύσιν γενναίαν καὶ ἀνωτέραν πάσης ἀπάτης. Οὔτε φίλον λησμονεῖ, οὔτε ἐχθρὸν —ἀκριβῶς ἐνθυμεῖται καὶ τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βλάβην. Μετέχει τῆς νοήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ ψεύδους του. Στρατιώτης δωροδοκεῖται νὰ φονεύσῃ ἄνθρωπον μὲ τὴν ῥομφαίαν του, ἡ μάρτυς νὰ σηκώσῃ ζωὴν διὰ ψευδοῦς κατηγορίας, ἀλλὰ σκύλος δὲν σπαράσσει τὸν εὐεργέτην του. Εἶναι ὁ φίλος τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτὸς ὁπόταν ὁ ἄνθρωπος δικαίως ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἔχθραν του.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Ὁποτε ὁ Τίτος ἐστρατοπέδευσε κατέμπροσθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ κεφαλῆς 60,000 ἀνδρῶν—Ῥωμαίων καὶ συμμάχων—πολυπληθεῖς Ἰουδαῖοι εὑρίσκοντο πανταχόθεν συνηθροισμένοι εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἑορτάσωσι τὸ Πάσχα. Τοῦτο δὲ ὑπερεβάρυνε τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας· καθότι τοσαύτη πληθὺς, ταχέως πᾶν τρόφιμον ἀναλώσασα, ἐπέφερε τὸν φρικωδέστατον λιμὸν ἀφ' ὅσους ἡ ἱστορία ποτὲ κατέγραψεν. Εἶναι δὲ ὄχι ἀπίθανον ὅτι, τοιαύτην προβλέπων ὁ Τίτος ἔκβασιν, ἔκλεξε τὸν καιρὸν τοῦτον διὰ τὴν πολιορκίαν· καὶ τῷ ὄντι, ἐχρειάζετο ἅπασαν τὴν ἐκ τοιούτων στοχασμῶν ἐλπίδα ὁ τόσον δυσκατόρθωτον ἐπιχειρήσας ἔργον. Διότι οὐ μόνον ἐκ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς ἦτον ὀχυρὰ ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ τὰ τείχη, ὡς πρὸς ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα, ἦσαν κραταιότατα, καὶ προσέτι νεόκτιστα. Τὰ παλαιὰ μὲν τείχη ὁ Πομπήϊος κατηδάφισε, καὶ ὅτε ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας ἐζήτησε νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ θεμέλια, καὶ νὰ ἀνεγείρῃ αὐτὰ, ὁ ἀνθύπατος τῆς Συρίας, φοβηθεὶς, ἔφερεν ἐκ Ῥώμης διαταγὴν, ἀπαγορεύουσαν τὴν τοῦ ἔργου ἐξακολούθησιν. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Ἡρώδου, τὸν Κλαύδιον δωροδοκήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἔλαβον ἄδειαν ν' ἀρχίσωσιν ἐκ νέου, καὶ τόσον ἐπεμελήθησαν, ὥστε ἡ πόλις αὐτῶν ἔγινε σχεδὸν ἀκαταμάχητος. Τὰ τείχη καὶ αἱ ἐπάλξεις ἐκτίσθησαν εἰς εἰκοσιπέντε πηχῶν ὕψος, καὶ εἰς δέκα πηχῶν πλάτος, ἀπὸ μεγάλους λίθους εἴκοσι πήχεις μακροὺς καὶ δέκα πλατεῖς, ὥστε δὲν ἦτον εὔκολον νὰ ὑποσκαφθῶσιν, οὔτε νὰ κλονηθῶσιν ὑπὸ στρατιωτικῶν μηχανῶν· προσωχυρώθησαν δὲ καὶ μὲ ἑξήκοντα δυνατοὺς καὶ ὑψηλοὺς πύργους. Ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ ἐξώτερα τείχη, καθότι ὑπῆρχον δύο ἄλλα, μὲ ἀνάλογον δύναμιν· τὸ μὲν δεύτερον ἔχον δεκατέσσαρας, τὸ δὲ τρίτον ὀγδοήκοντα πύργους. Ἐκτὸς τούτων ἦσαν διάφορα φρούρια ἰσχυρότατα, ὡς τὰ τοῦ Ἱππικοῦ, τοῦ Φασαήλ, τῆς Μαριάμμης, καὶ τῆς Ἀντωνίας· χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὸ βασιλικὸν παλάτιον καί τινα ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεγαλοπρεπῆ καὶ καλῶς ὠχυρωμένα. Καὶ ὁ Ναὸς ἀκόμη ὑπερεῖχε κατὰ τὴν δύναμιν· ἡ θέσις, τὰ τείχη, οἱ πύργοι, καὶ ἄλλαι οἰκοδομαὶ, καθίστανον αὐτὸν τοὐλάχιστον ἴσον μὲ τὸ κραταιότατον ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τότε φρούρια. Οἱ ὑπερασπισταὶ ἦσαν πολυάριθμοι, οὔτε ὅπλων οὔτε πολεμικῶν μηχανῶν ἄμοιροι, πεῖσμα ἔχοντες ἀήττητον, καὶ ἀνδρεῖοι μέχρι ἀπελπισίας. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου μέρους, δὲν εἶχον πεῖραν εἰς τὴν ἄμυναν πόλεων, καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πολεμικῶν μηχανῶν, τὰς ὁποίας εἶχον ἐπάρειν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους· αἱ ζωοτροφίαι των ἦσαν παντάπασιν ἀνίκανοι, καὶ, τὸ χειρότερον, διεφέροντο καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἄνανδρον ἐν τῇ πόλει πλῆθος, οἵτινες ἐπόθουν ἀσφάλειαν μόνον καὶ εἰρήνην. Τῶν ὑπερασπιστῶν ὅμως αἱ φατριαστικαὶ διαφοραὶ ἠλαττώθησαν σχεδὸν εὐθὺς ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐφάνησαν· ἡ φατρία τοῦ Ἐλεάζαρ παρέδωκε τὸν Ναὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰωάννου, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ ἐνεργῇ μετὰ τοῦ Σίμωνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατὰ τοῦ Σίμωνος ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι διέλειπον τὰς προσβολάς των. Τοῦτο δ' ἐγίνετο καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας. Αἱ δύο μεγάλαι φατρίαι συνεμάχοντο ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἀλλ' ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τούτου κατεπείγουσα, ἔστρεφον κατ' ἀλλήλων τὰ ὅπλα· ὅθεν ἦτο διπλοῦς ὁ πόλεμος, καὶ τὸ ζωτικὸν αἷμα τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπερῥοφᾶτο ἀδιαλείπτως. Ὁ μὲν Ἰωάννης ὑπερασπίζετο τὸν Ναὸν καὶ τὸ φρούριον τῆς Ἀντωνίας, ὁ δὲ Σίμων τὸ ἐπίλοιπον τῆς πόλεως. Τὸ διάστημα ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὸ ὁποῖον αἱ πρότεραι λεηλασίαι των εἶχον ἐρημώσειν, ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς ὡς μάχης στάδιον κατ' ἀλλήλων· ἐκ τούτου δὲ, ὅτε ἡ χρεία τὸ ἐκάλει, ἔσπευδον ὁμογνωμόνως κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, καὶ πάλιν ἐπανήρχοντο εἰς τὰς ἀμοιβαίας ἐχθροπραξίας των, ὡς ἂν ἐσκόπευον νὰ κάμωσι τὴν ἑαυτῶν φθορὰν εὐκολωτέραν εἰς τοὺς Ῥωμαίους!

Φθάσας ὁ Τίτος ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, καὶ διήρεσεν εἰς τρία μέρη τὸν στρατὸν, ὡς εἰς μάχην αὐτὸν παρατάξας· ἡ πρώτη καὶ κυριωτέρα διαίρεσις ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸν Σκοπὸν, περὶ τὰ ἑπτὰ στάδια ἐκ τῆς πόλεως, πρὸς ἄρκτον· ἡ δευτέρα περὶ τὰ τρία στάδια ὄπισθεν· καὶ ἡ τρίτη πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Τὴν πρώτην ἑβδομάδα, ἥτις ἦτον ἡ ἑβδομὰς τοῦ Πάσχα, ἐξώδευσε κάμνων τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας. Τὸ ἔδαφος μεταξὺ τοῦ Σκοποῦ καὶ τῆς πόλεως ἐξωμαλίσθη, διὰ τῆς καθαιρέσεως οἴκων, φραγμῶν, δένδρων, ἔτι δὲ καὶ βράχων, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν ὡς ὕλη πρὸς ἀνέγερσιν τῶν προχωμάτων, ἐφ' ὧν ἐστήθησαν αἱ στρατιωτικαὶ μηχαναί· ἀφοῦ δ' αἱ περὶ συμβιβασμοῦ προτάσεις ἀπεβλήθησαν μὲ ὑβριστικὸν καὶ καταφρονητικὸν τρόπον, ἤρχισεν ἐχθροπραξίας μετὰ τὸ τέλος τῆς ἑβδομάδος τοῦ Πάσχα, τουτέστι Κυριακὴν, Ἀπριλίου 22αν, ἐν ἔτει 70 μ. Χ. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ὁ Τίτος, καθωδηγημένος ὢν, ἀπέφυγε τὸ σφάλμα τοῦ Κεστίου, ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ἔφοδον τὸ Σάββατον, φρονῶν ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἤθελον πολεμήσειν, ἀλλ' ἔμαθε τὸ ἐναντίον μὲ σημαντικὴν ζημίαν του. Ὁ Τίτος ὅμως ἐγνώριζεν ὅτι κανόνα εἶχον τότε ν' ἀντιστέκωνται μὲν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς προσβάλλοντας ἐχθροὺς, πρὸς ἰδίαν ὑπεράσπισιν, ἀλλὰ νὰ μὴ προσβάλλωσιν αὐτοὺς ἄλλως ὄντας ἐνησχολημένους. Ὅθεν ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν τοῦ Πομπηΐου, ὅστις ἀνενοχλήτως κατεγίνετο τὰ Σάββατα εἰς τὸ ὑποσκάπτειν τὰ τείχη, εἰς τὸ ἀνεγείρειν προχώματα, καὶ εἰς τὸ κατασκευάζειν στρατιωτικὰς μηχανὰς, προετοιμαζόμενος οὕτω διὰ τὰς ἐφόδους τῆς Κυριακῆς. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ τίνι τρόπῳ συνέπιπτεν ὥστε τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ πολέμου ν' ἀκολουθῶσι τὴν ἐπαύριον τοῦ Σαββάτου.

Ἀφοῦ τρεῖς κινητοὶ πύργοι ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῶν

προχωμάτων, καὶ οἱ κριοὶ ἐφηρμόσθησαν εἰς τὸ τεῖχος κατὰ τρία διάφορα μέρη, ἤρχισεν ἡ προσβολὴ, καὶ ὁ προξενούμενος ὑπὸ τῶν μηχανῶν τούτων θόρυβος καὶ ὄλεθρος ἔκαμεν ὁλόκληρον τὴν πόλιν νὰ κραυγάσῃ ἐκ φόβου. Ὁ Σίμων ἔστησεν ἐπὶ τοῦ τείχους τὰς ἐπαρθείσας ἀπὸ τὸν Κέστιον στρατιωτικὰς μηχανὰς, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἀπειρία κατέστησεν αὐτὰς ἀπράκτους. Αἱ ἀπὸ τῶν πύργων βολαὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐκένωσαν τὸ τεῖχος, καὶ ἀφῆκαν τοὺς κριοὺς νὰ ἐνεργῶσιν ἀκώλυτοι. Ἀλλ' ὁ Σίμων καὶ ὁ Ἰωάννης συνέδραμον εἰς ἀπηλπισμένας τινὰς ἐξόδους, ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων ἐπυρπόλησαν τὰς μηχανάς. Πολλοὺς ὅμως τῶν ἀνθρώπων ἐζώγρησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἐσταύρωσαν ἔμπροσθεν τῶν τειχῶν· καὶ γενικῶς αἱ ἔξοδοι αὗται, καίτοι ἀνδρειόταται, οὐδὲν κατώρθουν. Τὸ πρῶτον ῥῆγμα ἔγινεν εἰς τὸ ἐξώτερον τεῖχος Κυριακὴν, Μαΐου 6ην· καθ' ἣν περίστασιν ὁρμήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ ῥήγματος, ἤνοιξαν τὰς πύλας, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Νέαν Πόλιν, τῶν Ἰουδαίων ὀπισθοδρομησάντων ἐντὸς τοῦ δευτέρου τείχους. Τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον μετεκομίσθη τότε εἰς τὴν κατακτηθεῖσαν γῆν, ἀφοῦ καθηρέθη τὸ μεγαλήτερον μέρος τοῦ ἐξωτέρου τείχους. Τὸ δεύτερον τεῖχος ὑπερασπίσθησαν μὲ ἀπηλπισμένην ἀνδρείαν, καὶ πολλάκις ἔγιναν ἔξοδοι κατὰ τῶν πολιορκητῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως εἰς πέντε ἡμέρας ἐκυρίευσαν καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο· ἀλλὰ τόσον πεισματώδη ἀντίστασιν ἔκαμαν εἰς τὰς ῥύμας οἱ Ἰουδαῖοι, ὥστε ἀπέκρουσαν τὸν ἐχθρὸν, καὶ κατέλαβον τὸ ῥῆγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐχρειάσθησαν τρεῖς ἡμέραι ἀκόμη διὰ νὰ τοὺς ἀποδιώξωσι.

Τοιουτοτρόπως κυριεύσας ὁ Τίτος τὴν Νέαν καὶ τὴν Κάτω πόλιν, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀντωνίας· ἡ δ' ἀντίστασις, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν ἐνταῦθα οἱ πολιορκούμενοι, εἴλκυσε τὸν θαυμασμὸν καὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. Ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἐκράτει τὸ φρούριον, ἔσκαψεν ὑπόνομον ἐκεῖθεν εἰς τὰ προχώματα, δι' οὗ καὶ ἀνετράπησαν. Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Σίμων προσέβαλε τὰ ἐπίλοιπα τῶν προχωμάτων, καὶ ἐπυρπόλησε τὰς ἐπ' αὐτῶν τεθειμένας μηχανὰς, ὡς καὶ τὰ δένδρα ἐξ ὧν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἦσαν κατεσκευασμένα τὰ προχώματα· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον, ὅπου μετὰ πεισματώδη μόνον καὶ φονικὸν ἀγῶνα ἴσχυσαν ν' ἀποκρούσωσι τοὺς καταδιώξαντας Ἰουδαίους.

Μετὰ ταῦτα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ταχύνῃ διὰ τοῦ λιμοῦ τὸν ὄλεθρον, καὶ νὰ περικλείσῃ στενώτερον τοὺς πολιορκουμένους, ᾠκοδόμησεν ὁ Τίτος χάρακα πέριξ τῆς πόλεως, ὀχυρώσας αὐτὸν ἐκ διαλειμμάτων μὲ δεκατρεῖς πύργους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔθηκεν ἰσχυρὰς φυλακάς. Τὸ παμμέγεθες τοῦτο ἔργον, περὶ τὰ ἕξ μίλια τὴν ἔκτασιν, ἐτελείωσαν οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται εἰς τρεῖς ἡμέρας, διὰ τῆς συγκεντρωμένης ἐκείνης δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ μόνοι κατ' ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα ἠδύναντο νὰ παραστήσωσι.

Τὸ ἔργον τοῦτο τελειώσαντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἀνέλαβον τὰς ἐχθροπραξίας αὐτῶν κατὰ τοῦ φρουρίου τῆς Ἀντωνίας, τὸ ὁποῖον καὶ χωρὶς πολλῆς δυσκολίας ἐκυρίευσαν· διότι, ἀπηυδημένη ἀπὸ τὴν πεῖναν ἡ φρουρὰ, ἔκαμεν ἀσήμαντον ἀντίστασιν. Ὁ Τίτος διέταξε νὰ καθαιρεθῇ ὅλως διόλου, ὥστε ἀπὸ τῆς τοποθεσίας αὐτοῦ νὰ ἐνεργῶσι κατὰ τοῦ Ναοῦ, ὅστις ἔγινε τὸ ἀκόλουθον τῆς προσβολῆς ἀντικείμενον. Τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔπαυσεν ἡ καθημερινὴ θυσία, καθότι οὐδεὶς ἀπέμεινε τὸ δικαίωμα ἔχων νὰ ἱερουργῇ.

Προθυμούμενος ὁ Τίτος νὰ διατηρήσῃ τὸν Ναὸν, ἀπέστειλε τὸν ἱστορικὸν Ἰώσηπον τὴν ἐσχάτην τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀποστολῶν πρὸς τοὺς Ζηλωτὰς, παρακαλῶν αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν καὶ εἰρήνην· ἤ, τούναντίον, ἂν ἐξάπαντος ἤθελον μάχην, νὰ ἐκβάλωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐκεῖ νὰ συμπλακῶσιν οἱ δύο στρατοὶ, ὥστε ὁ Ναὸς καὶ ἡ πόλις νὰ διασωθῶσιν ἀπὸ τὸν ὄλεθρον. Ὁ Ἰωάννης ἀπεκρίθη μὲ πικρὰ σκώμματα, προσθέτων ὅτι ἡ Ἱερουσαλὴμ ἦτο πόλις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ποτὲ δὲν ἠδύνατο ν' ἁλωθῇ. Εἰς μάτην ἐνεθύμισεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰώσηπος τὰς αἱματοχυσίας καὶ τὰ βδελύγματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχε μιάνει τὴν πόλιν καὶ τὸν Ναὸν, καὶ εἰς μάτην ἀνέφερε τὰς προλεγούσας τὴν καταστροφὴν ἀρχαίας προφητείας. Νομίζουσι δὲ τινὲς μὲν ὅτι ὁ Ἰώσηπος εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς προφητείας τοῦ Χριστοῦ, τὰς ὁποίας δύσκολον ἦτο νὰ μὴ γνωρίζῃ, ἄλλοι δὲ ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὰ τελευταῖα κεφάλαια τοῦ Ζαχαρίου. Τὸ ἑπόμενον σπουδαῖον αὐτοῦ συμπέρασμα εἶναι ἀξιοπαρατήρητον, θεωρούμενον μετὰ τῶν ἤδη εἰρημένων προφητειῶν·—"Ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐπιφέρει τὸ πῦρ τοῦτο διὰ νὰ καθαρίσῃ τὴν πόλιν καὶ τὸν Ναὸν διὰ μέσου τῶν Ῥωμαίων, καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν τὴν ὁποίαν κατεμολύνατε." Ὁ Ἰώσηπος τῳόντι πανταχοῦ φανερόνει τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο μετὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ μετεχειρίζετο αὐτοὺς διὰ τὸν ἐξολοθρευμὸν τοῦ ἐνόχου ἔθνους.

Ὁ Ναὸς ἔγινε τώρα τὸ εἰς ἅπαντας περισπούδαστον ἀντικείμενον. Οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ποτὲ δὲν ἠδύνατο ν' ἁλωθῇ, καὶ περιέμενον ἔκτακτόν τινα φανέρωσιν τῆς θείας δυνάμεως ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνατροπῆς τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Τίτος τὰ μέγιστα ἐπροθυμεῖτο νὰ διαφυλάξῃ τόσον μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα διὰ τὴν δόξαν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἦσαν γνώμης ὅτι τόσον ἰσχυρὸν κτίσμα ὤφειλε νὰ καταστραφῇ, διὰ νὰ μὴ μεταχειρίζωνται αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ὀχύρωμα καὶ κέντρον ἀντιστάσεως εἰς τὰς μελλούσας ἐπαναστάσεις των· οἱ δὲ στρατιῶται δὲν ἐπεθύμουν εἰμὴ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα πλούσια λάφυρα. Οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ χύσωσι τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματός των πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἔκριναν ἐλαφρὸν πάντα κόπον ὑπὲρ ἄθλου τόσον πολυτελοῦς. Ἦσαν δὲ

τῳόντι βαρεῖς οἱ κόποι των· καθότι, πρὶν ἀρχίσωσι τὰς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐργασίας, ἦτον ἀνάγκη πᾶσα νὰ κατασκευάσωσι προχώματα, ἐφ' ὧν νὰ στηρίξωσι τοὺς πύργους καὶ τοὺς κριοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ φέρωσιν ἀπὸ μακρόθεν τὰ ξύλα, ἐπειδὴ ὅλα τὰ δένδρα εἰς εἴκοσι μιλίων ἀπόστασιν πέριξ τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶχον ἤδη κατακοπῆν. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι τοῦ σκοποῦ ἡμῶν νὰ περιγράψωμεν καταλεπτῶς τὰς στρατιωτικὰς ἐργασίας, παρερχόμεθα τὰς περιστάσεις αἵτινες συνώδευσαν τὴν διὰ πυρὸς φθορὰν τῶν περιστυλίων καὶ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐξωτέρας αὐλῆς, ἥτις κατωρθώθη τὴν τρίτην Αὐγούστου καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα. Τὴν 4ην συνεκροτήθη πολεμικὸν συμβούλιον διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἂν ὁ Ναὸς ἔπρεπε νὰ καταστραφῇ. ἢ νὰ διατηρηθῇ. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀξιωματικῶν ἔκλινον εἰς τὴν πρώτην γνώμην, ἀλλ' ἐνέδωκαν ἅπαντες, ἀφοῦ εἶδον ὅτι ὁ στρατηγὸς αὐτῶν εἶχεν ἰσχυρὸν πόθον νὰ τὸν διατηρήσῃ. Τοιοῦτον ὅμως δὲν ἦτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶχε καταδικάσειν αὐτὸν εἰς ἀνατροπὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Τὴν ἐξωτέραν αὐλὴν κατέχων ἤδη ὁ Τίτος, προσδιώρισε τὴν 5ην Αὐγούστου διὰ νὰ ἐφορμήσῃ πανστρατιᾷ κατὰ τοῦ Ναοῦ. Ἀλλὰ τὴν προτεραίαν νύκτα ἔγιναν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων δύο ἔξοδοι ἀπηλπισμέναι, καὶ ὄπισθεν ὠθοῦντες αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἐσχάτην φορὰν, ὥρμησαν κατόπιν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσωτέραν αὐλήν. Εἷς τῶν στρατιωτῶν ἐπίασε τότε ἀναμμένον δαυλὸν, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ συντρόφου του, ἔρριψεν αὐτὸν διὰ μέσου παραθύρου συγκοινωνοῦντος μὲ τὰ εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ναοῦ δωμάτια. Σχεδὸν ἀμέσως ἐξερράγησαν αἱ φλόγες, τὰς ὁποίας θεωρήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεβόησαν ἀπεγνωσμένοι, καὶ ἔδραμον νὰ τὰς σβέσωσιν. Ἔσπευσε δὲ καὶ ὁ Τίτος μετὰ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ, καὶ ἠγωνίσθη κατὰ πάντα τρόπον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ διὰ φωνῆς καὶ διὰ χειρονομιῶν —ἐδέετο, ὑπέσχετο, ἠπείλει, καὶ μάλιστα ἔτυψέ τινας μὲ τὴν βακτηρίαν του· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτοῦ ἦσαν οὐδὲν, καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀκρόασις δὲν ἐδίδετο εἰς αὐτόν. Οἱ στρατιῶται, οἵτινες σωρηδὸν ἔφθανον ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, προθύμως ἠνόνοντο μετὰ τῶν ἤδη παρευρισκομένων εἰς τὸ σφάζειν τοὺς Ἰουδαίους, εἰς τὸ αὐξάνειν τὰς φλόγας, καὶ εἰς τὸ ἀφαιρεῖν ἀπὸ τὴν καιομένην οἰκοδομὴν τὸν ἐναποταμιευμένον πλοῦτον καὶ τὰ κοσμήματα. Ἐπὶ τέλους, ἰδὼν ὁ Τίτος ὅτι οἱ στρατιῶται δὲν ἐπείθοντο νὰ σβέσωσι τὰς φλόγας, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἅγιον μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ, ἐνῷ τὸ πῦρ ἀνήλισκε τὰ ἐξώτερα δωμάτια, καὶ πρὶν ἀκόμη εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα. Ἐπῆρε δὲ τὴν χρυσῆν λυχνίαν, τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως, μετά τινων ἄλλων ἱερῶν σκευῶν, τὰ ὁποῖα ἐπομπεύθησαν μετέπειτα εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ θρίαμβον αὐτοῦ. Ἀφοῦ ἐξῆλθεν, ἐπροσπάθησεν ἐκ νέου νὰ παρακινήσῃ τοὺς στρατιώτας νὰ σβέσωσι τὸ πῦρ, ἀλλὰ μὲ ἴσην ἀποτυχίαν ὡς καὶ πρότερον. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἔσπευσαν νὰ ἐφαρμόσωσι τοὺς δαυλούς των καὶ εἰς τὸ ἁγιαστήριον ὅθεν αὐτὸς ἐκβῆκε, καὶ εἰς πᾶν μέρος τοῦ ἱεροῦ οἰκοδομήματος, ἐωσοῦ αἱ φλόγες ἐξερράγησαν πανταχόθεν μὲ διπλασίαν ὁρμήν· καὶ τέλος, ἀφοῦ ἐματαιώθη πᾶσα ἐλπὶς περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Ναοῦ, ἀπεσύρθη ὁ στρατηγὸς εἰς τὴν σκηνήν του.

Ἐνόσῳ ἐπυροπολεῖτο ὁ Ναὸς, κατέκοπτον οἱ Ῥωμαῖοι πάντα στρατιώτην τὸν ὁποῖον ἀπήντων, καὶ ἥρπαζον ὅ,τι εὕρισκον. Ἡ ἐνδοτέρα αὐλὴ, καὶ μάλιστα τὸ πέριξ τοῦ θυσιαστηρίου διάστημα, ἐκαλύφθη ἀπὸ νεκροὺς, καὶ τὸ αἷμα ἔρρεε ποταμηδὸν εἰς τὴν κατωτέραν αὐλήν. Τὸ χρυσοῦν περικάλυμμα τῶν πυλῶν, τὰ ξύλα τοῦ ἁγιαστηρίου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα πολύτιμα σκεύη, ἐχορήγησαν λείαν ἄφθονον εἰς τοὺς Ῥωμαίους· τόσον ἄπειρα τῳόντι ἦσαν τὰ ἐντεῦθεν καὶ ἀλλαχόθεν συληθέντα λάφυρα, ὥστε ὁ χρυσὸς εἰς τὴν Συρίαν ταχέως ἐξέπεσεν εἰς τὸ ἥμισυ τῆς προτέρας τιμῆς του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς συγχύσεως οἱ Ζηλωταὶ καὶ λῃσταὶ, οἱ τὸν Ναὸν ὑπερασπιζόμενοι, ἐπέτυχον νὰ διεκφύγωσιν εἰς τὴν Ἄνω πόλιν, ὥστε νὰ κάμωσιν ἐκεῖ τὴν τελευταίαν ἀντίστασιν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἀφοῦ πρὸς τὸ παρὸν ἐτελείωσεν ἡ ἁρπαγὴ καὶ ἡ σφαγὴ, περιέφερον τὰς σημαίας των πέριξ τοῦ καιομένου ναοῦ, καὶ ἔστησαν αὐτὰς ἔμπροσθεν τῆς ἀνατολικῆς πύλης, ὅπου προσέφερον θυσίας, καὶ ἐχαιρέτησαν τὸν Τίτον ὡς "Αὐτοκράτορα." Τοιουτοτρόπως κατεστράφη τὸ ἔνδοξον οἰκοδόμημα, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Κύριος ἡμῶν προεῖπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, οἵτινες μετὰ θαυμασμοῦ ἐδείκνυον τοὺς κοσμοῦντας αὐτὸν "καλοὺς λίθους καὶ ἀναθήματα," ὅτι "Ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται." Λουκ. κά. 6.

Παρερχόμενοι τινὰς ἐν τῷ μεταξὺ περιστάσεις, ἔχομεν τώρα μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ Ἄνω Πόλις, ἐπὶ τοῦ Ὄρους Σιὼν, τὸ ἔσχατον καταφύγιον, ἡλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Κυριακὴν, Σεπτεμβρίου 2αν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ζηλωταὶ ἀπηλπίσθησαν τώρα· ἡ τοῦ Ναοῦ πτῶσις ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι πραγματικῶς ἦσαν ἐγκαταλελειμμένοι παρὰ τοῦ Θεοῦ. Πάμπολλοι, πληροφορημένοι ὅτι ἡ Ἄνω Πόλις ἤθελεν ἁρπαθῆν, ὑπῆγαν νὰ κρυφθῶσιν εἰς ὑπόγεια καὶ ὀχετούς· ἄλλοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ φρούριον, καὶ ὀλίγοι τινὲς ἔμειναν νὰ προσφέρωσιν ἀδύνατον ἀντίστασιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ταχέως ἔγινε ῥῆγμα, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἔφυγον· ἀλλ' ἀντὶ νὰ σπεύσωσιν εἰς τοὺς πύργους, οἵτινες ἦσαν ὀχυρώτατοι, καὶ ὅπου μόνον ὁ λιμὸς ἠδύνατο νὰ καθυποτάξῃ αὐτοὺς, ἔδραμον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σιλωὰμ, μὲ σκοπὸν νὰ βιάσωσι τὸν Ῥωμαϊκὸν χάρακα, καὶ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν περίχωρον. Εἰς τὴν ἀπεγνωσμένην ταύτην ἐπιχείρησιν ἠνώθησαν μετ' αὐτῶν καὶ οἱ ἤδη οἱ ἐν τοῖς πύργοις. Ἀλλ' ἅπαντες ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων φυλάκων, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι σκέπην εἰς τὰ σπήλαια, τὰ ὑπόγεια, τὰς ἀμάρας, καὶ τοὺς ὑπονόμους, ἐλπίζοντες, ὡς οἱ καὶ πρότερον εἰς τοιαύτας

κρύπτας καταφυγόντες, ὅτι ἤθελον ἐμπορέσει νὰ διατηρήσωσι τὴν ὕπαρξίν των, ἐωσοῦ αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν ἐρημωθεῖσαν πόλιν. Ἅπαντες οἱ λοιποί, ὅσους οἱ Ῥωμαῖοι ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι, κατεσφάγησαν, ἐκτὸς τῶν ῥωμαλεοτέρων καὶ ὡραιοτέρων, οἵτινες ἐφυλάχθησαν, ὡς αἰχμάλωτοι, διὰ μέλλοντα δεινὰ καὶ τοῦ παρόντος θανάτου χειρότερα. Πῦρ ἐβάλθη εἰς ὁλόκληρον τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ αἷμα τῶν σφαγέντων ἐκώλυε τὰς φλόγας, καὶ τὴν νύκτα μόνον ἐπεκράτησεν ἡ πυρκαϊά.

Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἐτιμώρησεν ὁ Τίτος τὸν ἔνοχον λαόν, ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν, ἀφήσας ὅμως δυνάμεις, ὑπὸ τὸν Τερέντιον Ῥοῦφον, νὰ τελειώσωσι τὸ ἔργον τοῦ ἐξολοθρευμοῦ, καὶ νὰ ζητήσωσι τὰ καταγώγια τῶν κεκρυμμένων. Πάμπολλοι εὑρέθησαν, καὶ κατεσφάγησαν· ἄλλοι δ' ἐξῆλθον αὐτοπροαιρέτως, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ὑποφέρωσι τὴν ὑπερβολικὴν πεῖναν. Ἐκ τούτων ἦσαν ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Σίμων. Ὁ Ἰωάννης ἐφάνη πρῶτον, καὶ παρεκάλεσε νὰ τὸν χαρίσωσι τὴν ζωήν, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπήλαυσεν. Ὁ δὲ Σίμων, πλειοτέρας ἔχων ζωοτροφίας, ἐβάσταξεν ἕως τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου· τότε δ' ἐφάνη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Ναοῦ, περιβεβλημένος λευκὸν ἱμάτιον καὶ πορφυρᾶν χλαμύδα. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξεπλάγησαν εἰς τὸ ἀλλόκοτον φάντασμα· ἀλλὰ μαθόντες ποῖος ἦτο, συνέλαβον καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν ἁλυσιδεμένον πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. Αὐτὸς δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης ἐφυλάχθησαν ὥστε νὰ κοσμήσωσι τὴν εἰς Ῥώμην θριαμβικὴν εἴσοδον τοῦ Τίτου, καθ' ἣν ἐφάνη ἐπὶ κεφαλῆς ἑπτακοσίων αἰχμαλώτων ἐκλελεγμένων ἀπὸ τοὺς λοιποὺς διὰ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ὡραιότητα. Μετὰ ταῦτα περιεσύρθη ὁ Σίμων διὰ μέσου τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως μὲ σχοινίον εἰς τὸν τράχηλον, ἐμαστιγώθη αὐστηρά, καὶ ἔπειτα ἐθανατώθη μετά τινων ἄλλων Ἰουδαίων ἀρχηγῶν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, τοῦ ὁποίου τὴν ζωὴν εἶχον χαρίσιν, ἐστάλθη εἰς παντοτεινὴν φυλάκωσιν.

Εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀφοῦ πλέον δὲν εὑρίσκετο αἷμα νὰ χυθῇ, καὶ ἀφοῦ τὸ πῦρ ἐξωλόθρευσε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο, ἐνησχολήθησαν οἱ στρατιῶται εἰς τὸ καθαιρεῖν, κατεδαφίζοντες ὅλας τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τὰ τείχη καὶ τὰ φρούρια, τὰ παλάτια καὶ τοὺς πύργους. Οὐδὲν ἀφέθη εἰμὴ κομμάτιον τοῦ δυτικοῦ τείχους, νὰ χρησιμεύῃ ὡς προμαχὼν εἰς τὸν δέκατον λεγεῶνα, καὶ οἱ πύργοι τοῦ Ἱππικοῦ, τοῦ Φασαὴλ, καὶ τῆς Μαριάμμης, ὥστε νὰ διαιωνίσωσι τὸ κλέος τοῦ δορικτήτορος, τὴν ἰσχὺν καὶ λαμπρότητα ἐπιδεικνύοντες τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνατρέψειν. Ὁ δορικτήτωρ αὐτὸς ἐπεσκέφθη πάλιν τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅτε ἀπὸ Καισαρείας διευθύνετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην· θεωρήσας δὲ τὸν παντελῆ ὄλεθρον τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν τόσον ἐπεθύμει νὰ διαφυλάξῃ, καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ὁποίας ἐβίασαν αὐτὸν ἀκαταμάχητοι περιστάσεις, δὲν ἠδυνήθη νὰ βαστάξῃ τὰ δάκρυα, καὶ κατηράσθη τοὺς ἀχρείους, οἵτινες ἔκαμαν αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα αἴτιον τῆς προκειμένης πανωλεθρίας. Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου εἶχε κλαύσειν ἐκεῖ πολὺ ἀρχήτερα, προγνωρίσας καὶ προειπὼν τὴν θραῦσιν ἥτις ἔμελλε γενέσθαι. Τοῦ δὲ λόγου Αὐτοῦ ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ παρῆλθε. Πάντα ἐτελέσθησαν.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΩΡΟΥ ΤΑΦΗΣ.

ΌΤΙ συμβαίνει κάποτε νὰ ταφῶσιν ὡς νεκροὶ οἱ μηκέτι ἐκπνεύσαντες, εἶναι ὄχι μῦθος τῶν χυδαίων, ἀλλ' ἀναντίῤῥητος ἀλήθεια. Ἐὰν δὲ τοῦτο γίνεται καὶ ὅπου οἱ νεκροὶ συνήθως θάπτονται μίαν, δύο, καὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀποβίωσιν, πόσῳ μᾶλλον ὅπου ἡ ταφὴ γίνεται μόλις μετὰ δύο καὶ τρεῖς ὥρας;

Ἐκ πείρας ἀπεδείχθη, καὶ γενικῶς ὁμολογεῖται, ὅτι συμπτώματά τινα τοῦ θανάτου εἶναι ἀπατηλά. Ὑπάρχουσι τῳόντι ἀσθένειαι, καθ' ἃς ὁ πάσχων φαίνεται νεκρός. Ὁ Ἀμβρόσιος Parée ἀναφέρει γυναῖκας μὲ ὑστερικὰς ἐπιῤῥεπείας, αἵτινες ἔμειναν ὁλοκλήρους ἑβδομάδας ἄψυχοι τὸ φαινόμενον· καὶ ὁ ἰατρὸς Schmidt, ὁ ἀπὸ Paderborn, γράφει πλέον ἐσχάτως ὅτι γυνὴ ἔπεσεν ὑπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ, ἥτις εἰκοσιμίαν ἡμέραν δὲν διέφερε ποσῶς ἀπὸ τεθνηκότος λείψανον. Εἰς τὴν κατάληψιν, μίαν τῶν τὴν νεκρὰν κατάστασιν ὑποκρινομένων νόσων, συμβαίνει κάποτε νὰ συναισθάνεται ὁ πάσχων ὅτι ζῇ, καὶ νὰ ἐννοῇ ὅλα τὰ περὶ αὐτοῦ γινόμενα, καὶ ὅμως ἅπαντες ἀναμφιβόλως νὰ στοχάζωνται καὶ νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν ὡς νεκρόν· ὥστε ἐνδέχεται νὰ γνωρίζῃ πραγματικῶς ὅτι θάπτουν αὐτὸν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο νὰ μὴν ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ φανερώσῃ τὸ φρικῶδες τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς περιεστῶτας. Ἐκ τῆς ἀπατηλῆς φύσεως τῶν συμπτωμάτων τούτων ἕπεται ὅτι ἄνθρωποι, ἤδη σαβανωμένοι, καὶ κατὰ πάντα ὡς νεκροὶ θεωρούμενοι, ἐπανέρχονται τοσάκις εἰς τὴν ζωὴν (διότι τοῦτο δὲν εἶναι σπάνιον, ἐκεῖ τοὐλάχιστον ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνόητος συνήθεια τοῦ θάπτειν πάραυτα) κατὰ τὸ προηγούμενον τῆς ταφῆς διάστημα, ἢ ἐνῷ μεταφέρονται εἰς τὸ μνῆμα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συμβαίνει τοσάκις πρὸ τῆς ταφῆς, δὲν ἐμποροῦμεν ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι συμβαίνει κάποτε καὶ μετὰ τὴν ταφήν. Ὁ περικλεὴς Βάκων μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐνταῦθα λεγομένου. «Πολλάκις,» παρατηρεῖ, « συνέβη ὥστε ἄνθρωποι νὰ σαβανωθῶσιν ὡς νεκροὶ, καὶ μάλιστα νὰ ταφῶσιν, οἵτινες μ' ὅλον τοῦτο ἀνέζησαν· τοῦτο δὲ ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ ὅτι, ἀνοιχθέντος τοῦ κιβωτίου, εὑρέθησαν πληγαὶ καὶ συντρίμματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, προζενηθέντα ἐνόσῳ ἠγωνίζοντο οἱ ταλαίπωροι νὰ διαῤῥήξωσι τὴν φυλακήν των. Πρόσφατον τούτου παράδειγμα ἔχομεν τὸν εὐφυέσταταν Ἰωάννην Σκῶτον, ὅστις, ταφεὶς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἑαυτοῦ θεράποντος, μόνου

γνωρίζοντος τὴν ἐπιῤῥέπειαν τοῦ ἀνδρὸς εἰς καταληπτικὰς προσβολὰς, ἐξεχώθη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, καὶ εὑρέθη οὕτως ἔχων. Τὸ αὐτὸ δ' ἔπαθε καὶ σύγχρονος ἡμῶν ὑποκριτὴς τοῦ θεάτρου, ὅστις ἐτάφη ἐν Κανταβριγίᾳ.»

Φυλλάδιον περὶ τῆς ἀπατηλῆς φύσεως τῶν συμπτωμάτων τοῦ θανάτου ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Μιχαὴλ Βενεδίκτου Λεσσιγγίου, καὶ ἀντίτυπον αὐτοῦ ἔπεσε κατὰ συγκυρίαν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. Ὁ συγγραφεὺς διαπραγματεύεται τὴν ὑπόθεσιν μετὰ πολλοῦ ζήλου, σκοπὸν ἔχων νὰ παρακινήσῃ τὴν Προυσσικὴν κυβέρνησιν εἰς τὸ νὰ λάβῃ μέτρα, ὥστε τὸ ἀληθὲς τῆς ἀποβιώσεως ἀναμφιβόλως νὰ βεβαιοῦται πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Λαμβάνομεν δ' ὀλίγα τινὰ παραδείγματα νομιζομένου θανάτου ἀπὸ τὸν τόμον τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ, προσθέτοντες καὶ ἓν ἢ δύο ἀλλαχόθεν.

Πλουσίου τινὸς κατοίκου τῶν Παρισίων ὑπανδρευθεῖσα παρὰ γνώμην ἡ θυγάτηρ, ἐλυπήθη τόσον κατάκαρδα, ὥστε μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Ὁ ἀποτυχὼν ἐραστὴς, τὸν νεκροθάπτην δωροδοκήσας, ἐμβῆκεν εἰς τὸν τάφον αὐτῆς, ἀφῄρεσε τὸ σῶμα, καὶ ἀναληπτικά τινα φάρμακα μεταχειρισθεὶς, ἐπέτυχε νὰ ζωογονήσῃ τὴν ἐρωμένην. Τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος ἀπεδήμησαν εἰς Ἀγγλίαν, ὅθεν μετά τινας ἐνιαυτοὺς ἐπανῆλθον εἰς Παρισίους. Ὁ καθαυτὸ σύζυγος ἀνεγνώρισε τὴν κυρίαν, καὶ πάραυτα ἐπρότεινε τὰ ἑαυτοῦ δικαιώματα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενόν της· ἐκ τούτου δὲ προέκυψεν ἡ πλέον ἀλλόκοτος δίκη, ἀφ' ὅσας ἐμπορεῖ τις νὰ φαντασθῇ· ὁ μὲν πρῶτος σύζυγος ἀπαιτοῦσε τὴν γυναῖκα ὡς ἰδίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ πραγματικῶς ἔχων αὐτὴν διϊσχυρίζετο ὅτι ὁ θάνατος διέῤῥηξε τὸν μεταξὺ τῆς κυρίας καὶ τοῦ ἀντιζήλου του δεσμὸν, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ αὐτὸς ἀνεζωοποίησε τὴν κυρίαν, αὐτοῦ ἔπρεπε καὶ νὰ ἦναι. Τὰ τοῦ πρώτου συζύγου ἐπιχειρήματα ἐφάνησαν εὐλογώτερα εἰς τοὺς νομικούς· ὅθεν οἱ ἐρασταὶ ἐφοβήθησαν, καὶ ἀπεσύρθησαν πάλιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀφήσαντες ἔτι ἀδιάλυτον τὸ περὶ τοῦ δικαιώματος λεπτὸν ζήτημα. « Τὰ τῆς ἀλλοκότου ταύτης δίκης,» λέγει ὁ ἰατρὸς Λεσσίγγιος, « ἐμποροῦν ἀκόμη νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Παρισίων.»

Ἄλλο παράδειγμα, φερόμενον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ, εἶναι τόσον πολὺ μᾶλλον ἀνιαρὸν παρ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταχωρήσωμεν εἰς τὰς σελίδας ταύτας, ὥστε λαμβάνομεν τὴν τόλμην νὰ μαλακώσωμεν αὐτὸ ὀλίγον τι. Ὁ Χὲρ Χιλδεβρὰνδ ἦτον ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἐν Βυστὰδ σιδηρουργείου, εἰς τὴν Σβεκίαν, ὅπου εὑρίσκεται ἐκκλησία τις πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ, εἰς τὸ κατάστημα παρακειμένη. Μίαν ἑσπέραν, τὸ 1785, περνῶν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ὁ νεκροθάπτης, ἤκουσεν ἤχους, ὡσεὶ στεναγμῶν καὶ ἐλεεινῶν κραυγῶν, προερχομένους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς, ἢ μᾶλλον ὑποκάτωθεν αὐτῆς. Κυριευθεὶς δ' ἀπὸ τρόμον δεισιδαίμονα, καὶ μὴ σκεφθεὶς ἀταράχως περὶ τῆς πιθανῆς αἰτίας τῶν ἤχων τούτων, ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς γείτονας, ἐξ ὧν τινὲς, μικρόν τι θαρσήσαντες, προφυλακτικῶς ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ὅτε ἤκουσαν φωνὴν ἀνθρωπίνην διακεκριμένως προφέρουσαν τοὺς πλέον θλιβεροὺς λόγους, καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐπικαλουμένην τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς θερμῆς δεήσεως, « Ἐλέησόν με, ἐλέησόν με!» ἔστρεψαν, ὡς ὁ νεκροθάπτης, καὶ ἔφυγον. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ, ἀνοίξαντες τὴν ἐκκλησίαν, εὑρῆκαν γυναῖκα ἐκτεταμένην ἄπνουν ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ ἐδάφους, καὶ καταιματωμένην. Ἦτο δ' ὕπανδρος θυγάτηρ τοῦ Χὲρ Χιλδεβρὰνδ, ἥτις, κατὰ τὸ φαινόμενον ἀποθανοῦσα εἰς τὴν γέννᾳν, ἐτάφη τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ ἀγεννήτου τέκνου της εἰς τὸ πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου μνῆμα τῆς οἰκογενείας. Τὸ βρέφος, νεκρὸν ὡσαύτως, εὑρέθη τώρα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ταλαιπώρου μητρὸς, τὴν ἱστορίαν τῆς ὁποίας κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ἤθελεν εἶσθαι πολὺ ὀδυνηρὸν μετ' ἀκριβείας νὰ ἐρευνήσωμεν.

Ἐν ἔτει 1547, ὁ πολιτάρχης τῆς ἐπὶ τοῦ Ῥήνου Κολωνίας ἔθαψε τὴν νέαν καὶ περικαλλῆ αὐτοῦ σύζυγον, ἥτις, συνεχῶς εἰς σπασμοὺς ὑποκειμένη, δὲν ἀνέλαβέ ποτε ἀπὸ τὸν ἔσχατον.

Ἡ ἐπικήδειος πομπὴ ἐτελέσθη μεγαλοπρεπῶς· μνῆμα δὲ εἰς τὴν ὑπερήφανον μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν περιέλαβε τὸ σῶμα, τεθειμένον εἰς κιβώτιον μὲ ὑάλια καὶ σύρματα ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου καὶ τὸν βαθμὸν τῆς οἰκογενείας, πολυτελῶς ἐνδεδυμένον, κεκοσμημένον τὴν κεφαλὴν μὲ πολυτελὲς στέμμα, τοὺς δὲ δακτύλους μὲ πολυτίμους ἀδάμαντας.

Πέτρος Βόλδος, ὁ νεκροθάπτης, εἶχε κλειδώσει τὴν θύραν καὶ ὑπάγειν εἰς τὸν οἶκόν του, ὅπου παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ σκηνὴ πάντῃ διάφορος· ἡ ἰδία του σύζυγος εἶχεν ἐλευθερωθῆν ἀπὸ παῖδα ὡραιότατον, ἀλλὰ δὲν εἶχε κάμμίαν τῶν εἰς τοιαύτην περίστασιν ἀπαιτουμένων ἀναπαύσεων· ἐπειδὴ δὲ εἶχε νυμφευθῆ παρὰ γνώμην τῶν κυρίων του, δὲν ἤλπιζε βοήθειάν τινα οὐδαμόθεν. Ἦλθε μὲν εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ὁ Ἑβραῖος· ἀλλ' αὐτὸς ἤθελεν ἀπαιτήσειν ἐνέχυρον·—ἐνέχυρον! ἐγόγγυσεν ὁ Βόλδος ἐντὸς ἑαυτοῦ· καὶ διατί νὰ μὴ δανεισθῶ παρὰ τῶν νεκρῶν, ἀφοῦ τίποτε δὲν δύναμαι νὰ λάβω παρὰ τῶν ζώντων; Ἐγνώρισα τὴν ἰδίαν ταύτην κυρίαν, ἥτις τώρα κεῖται νεκρὰ ἐκεῖ πέραν· εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ἄνθους της δὲν ἤθελεν ἀποβάλει πένητα, ὁποῖος ἐγώ· καὶ διατί νὰ λυπηθῶσιν αἱ σκιαί της πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον θέλει ὠφελήσειν ἐμὲ, χωρὶς νὰ βλάψῃ κανένα;

Μὲ σκέψεις τοιαύτας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ μέρος, ὅθεν πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐξέλθειν, ἀλλ' ὅπου νῦν ἐπάτει μὲ τρόπον πολλὰ διαφορετικόν· πρότερον κατεγίνετο εἰς τὰ χρέη του· τώρα δὲ ἦλθε μὲ σκοπὸν νὰ ἱεροσυλήσῃ. Πόσον φοβερὰ ἦτον ἡ μονήρης σιωπὴ τοῦ παμμεγέθους κτίσματος, καὶ πόσον ἀπειλητικὰ ἦσαν τὰ βλέμματα τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων ἁγίων, καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἄμβωνος χερουβίμ! Σχεδὸν ἔχασε τὸ θάρρος του ἐνῷ ἐπέρνα πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου· ἐκεῖ εἶχε ν' ἀπαντήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγ. Πέτρου, ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ ἴδιος αὐτοῦ προστάτης, ὡς καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας· ἀλλ' ἡ μνήμη τῆς ταλαιπωρουμένης συζύγου, καὶ τοῦ νεογεννήτου βρέφους, ἐνίκησε πᾶν ἄλλο αἴσθημα, ὥστε καὶ προεχώρησεν εἰς τὸν τάφον.

Τὸ πρόσωπον τῆς ἐρασμίας ταύτης γυναικὸς δὲν εἶχε τίποτε νὰ ἀνανεώσῃ τὸν φόβον του· ἀτρομήτως δ' ἐσήκωσε τὸ κάλυμμα τῆς νεκροθήκης, καὶ ἐπίασε τὴν χεῖρά της. Ἀλλὰ ποῖα αἰσθήματα τὸν κατεκυρίευσαν, ὅτε ἡ χεὶρ ἐκείνη ἔσφιγξε τὴν ἰδικήν του! Ἐτάχυνε νὰ ἐκφύγῃ, καὶ ἀφῆκεν ὄχι μόνον τὸ ἐπανωφόρεμα, ἀλλὰ καὶ τὸ φανάριον αὐτοῦ.

Τρέχων εἰς τὸ σκότος, ἐπρόσκρουσεν εἰς ἐξέχουσάν τινα πέτραν, καὶ πεσὼν ἔκειτο μερικὴν ὥραν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἀλλὰ μόλις συνελθὼν, ἔσπευσε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πολιτάρχου, καὶ διὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν ἰδίαν του συνείδησιν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διὰ νὰ πέμψῃ βοήθειαν εἰς τὸ μνῆμα, ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν ἐπιστρέψας νὰ ἐξετάσῃ πάλιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἡ κυρία εἶχεν ὅλως διόλου ἀναλάβει τὰς αἰσθήσεις· ἀνέτρεψε μὲν τὸ φανάριον μὲ τὴν πρώτην κίνησιν τῶν βραχιόνων της, καὶ κατὰ συνέπειαν ἔμεινεν εἰς τὰ σκοτεινά· ἀλλ' ἡ σελήνη ἔρριπτεν ἀμυδρόν τι φῶς διὰ μικροῦ τινὸς εἰς τὴν κορυφὴν ἀνοίγματος, καὶ βαθμηδὸν ἤρχισε νὰ γνωρίζῃ τὸν τόπον. Ἐψηλάφησε τριγύρῳ της, καὶ ἀπήντησε τὰ χρυσᾶ κοσμήματα τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ τρίζοντα μεταξωτά της! Ὦ τῆς ἀγωνίας! Ὦ τῆς ἀπελπισίας! κατέλαβεν ὅτι ἐτάφη ζῶσα. Ἐξεφώνησεν, ἀλλὰ καλῶς ἐγνώριζεν ὅτι οὐδεὶς ἠμπόρει ν' ἀκούσῃ αὐτήν. Τὸ μνῆμα ἦτο καθαυτὸ ὑπὸ τὸ χοροστάσιον, καὶ ποία φωνὴ ἠδύνατο νὰ διαπεράσῃ τὰς ὀγκώδεις καμάρας; Ἡ διὰ τὸν ἀέρα μικρὰ τρύπα ἤνοιγεν εἰς ἰδιαίτερόν τι μέρος τῆς αὐλῆς τῆς ἐκκλησίας, κεχωρισμένον ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων, καὶ ἦτον ἐνδεχόμενον διὰ πολὺν καιρὸν νὰ μὴ τὸ ἐπισκεφθῇ κανεῖς.

Οἱ νεκροὶ λοιπὸν πρόγονοι αὐτῆς ἔμελλον νὰ ἦναι οἱ τελευταῖοί της σύντροφοι, καὶ τελευταῖόν της ἐνασχόλημα τὸ νὰ χαράξῃ μὲ τοὺς ὄνυχας ἐπὶ τῶν μαύρων τοίχων τὴν λυπηρὰν καὶ παράδοξον κακοτυχίαν.

Κρυωμένη καὶ φρίττουσα, ἐζήτησέ τι νὰ σκεπασθῇ, εὑρῆκε δὲ τὸ ἐπανωφόριον τοῦ Πέτρου· διὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ περιθάλψεως ἐζωογονήθη ὀλίγον τι, καὶ ἀνέλαβε δύναμιν ὥστε νὰ ἐξέλθῃ τῆς νεκροθήκης, καὶ γονυπετήσασα νὰ προσφέρῃ δέησιν εἰς τὸν Ὕψιστον· ἐζήτησεν ἔπειτα νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θύραν, καὶ νὰ μετακινήσῃ τὸ σκωριασμένον μοχλίον της. Ἀλλὰ πόσον ὑπερεχάρη, ἀνοικτὴν αὐτὴν εὑροῦσα! Ἔρπουσα διεπέρασεν εἰς τὰ σκοτεινὰ τὴν στενὴν δίοδον, καὶ, τοῦ ἀέρος βελτιουμένου ὅσον προέβαινεν, ἐδυναμώθη οὕτω πως νὰ ἐκβῇ ἐπάνω· ἐνταῦθα ὅμως τόσην λειποθυμίαν ἠσθάνθη, ὥστε κρύος θανάσιμον κατέλαβεν αὐτὴν, καὶ πιθανὸν ὅτι οὐδέποτε πλέον ἤθελε σηκωθῆν, ἂν δὲν ἤρχετο κατ' εὐτυχίαν εἰς τὸν νοῦν της ὅτι ὀλίγος οἶνος ἴσως ἀπέμεινεν ἀπὸ τὴν τελευταίαν λειτουργίαν· συνήγαγε λοιπὸν ὅλας τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὅπου καὶ εὑρῆκε τοσοῦτον, ὅσος ἐξήρκει εἰς τὸ ἀπηυδημένον σῶμά της.

Μετὰ εἰλικρινοῦς εὐλαβείας καὶ εὐγνωμοσύνης προσήγγισε τὸ ποτήριον εἰς τὰ χείλη· κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην εἰσῆλθεν ὁ σύζυγος καὶ οἱ θεράποντες αὐτῆς, οἵτινες μετεχειρίσθησαν καὶ ἄλλα μέσα πρὸς ἀνάρρωσιν τῆς κυρίας, ὥστε μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας ἠδυνήθη νὰ μεταφανῇ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ νὰ σταθῇ ἀνάδοχος τοῦ παιδὸς τοῦ νεκροθάπτου.

Εἰς τὴν Στουτγαρδίαν, τὸ 1828, ῥίπτων ἤδη ὁ νεκροθάπτης χῶμα ἐπὶ τῆς νεκροθήκης διὰ νὰ γεμίσῃ τὸν τάφον, ἤκουσε κροῦσμά τι ὑποκάτωθεν ἐρχόμενον. Ἐκάλεσε δὲ καὶ διαφόρους ἄλλους ν' ἀκροασθῶσι, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐστοχάσθησαν ὅτι ὁ κτύπος προήρχετο ἀπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας τῆς νεκροθήκης. Ὡμοίαζεν ὡς νὰ ἔκρουέ τις θύραν μὲ τὸν γρόνθον του, ἢ νὰ ἐλάκτιζε μὲ τοὺς πόδας ἐπὶ κοίλου σκεύους. Οἱ κτύποι συνεχῶς ἐπανελαμβάνοντο ἐκ μικρῶν διαλειμμάτων, καὶ μὲ διπλασιαζομένην ὁρμήν. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐξεχώθη τὸ κιβώτιον· ἀλλὰ τὸ κροῦσμα εἶχεν ἤδη παύσειν. Εὑρέθη δὲ τὸ σῶμα ἠλλαγμένην ἔχον τὴν θέσιν του, καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων σημείων ἐφάνη ὅτι πρὸ ὀλίγων μόνον στιγμῶν εἶχε σβεσθῆν ἡ ζωὴ ἐξ ὁλοκλήρου.

Ἓν ἄλλο παράδειγμα θέλομεν ἀναφέρει, δανειζόμενοι αὐτὸ ἐκ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Ὕπνου, συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Macnish. Νεᾶνίς τις, ἐκ τῆς Θεραπείας τῆς πριγκιπίσσης N. N., ἔπασχε πολὺν χρόνον ἀπὸ δεινότατον νευρικὸν πάθος, καὶ τελευταῖον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐτελεύτησε. Τὰ χείλη αὐτῆς διόλου ὠχρίασαν, τὸ πρόσωπον ἔλαβε νεκρικὴν ὄψιν, τὸ σῶμα ἦτο ψυχρὸν ὡς πάγος. Μετεφέρθη εἰς ἄλλον θάλαμον, ἐτέθη εἰς κιβώτιον, καὶ ἡμέρα τις προσδιωρίσθη διὰ τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀφοῦ ἡμέρας ὁλοκλήρους ἔκειτο νεκρὰ τὸ φαινόμενον, ἔφθασε τέλος ἡ ὥρα τῆς ταφῆς, καὶ κατὰ τὴν ἐγχώριον συνήθειαν ἐψάλθησαν ἔμπροσθεν τοῦ οἴκου θρηνῳδίαι καὶ ᾄσματα πνευματικά. Ὅτε δ' ἔμελλον πλέον οἱ περιεστῶτες νὰ καρφώσωσι τὸ κάλυμμα τῆς νεκροθήκης, παρετήρησαν ὡς ἱδρῶτα ἐπὶ τοῦ σώματος, κατὰ στιγμὴν αὐξάνοντα, καὶ τέλος σπασμώδης τις κίνησις τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν ἔγινεν

ἐπαισθητή. Μετά τινα λεπτὰ, καθ' ἃ ἐξηκολούθουν νὰ παρουσιάζωνται νέα σημεῖα ἐπανερχομένης ἐμψυχώσεως, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐξεφώνησε τρανὸν καὶ ἐλεεινότατον ὀδυρμόν. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀνέλαβε τὴν ὑγείαν ὅλως διόλου. Ἡ κατάστασις δὲ τοῦ νοὸς αὐτῆς ἐνόσῳ διήρκει ἡ ληθαργία, εἶναι εἰς τὸ ἄκρον περίεργος. Ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ὡς νὰ ὠνειρεύετο ὅτι ἀληθῶς ἦτο νεκρά· πλὴν ἐντελῶς συνησθάνετο ὅλα τὰ πέριξ αὐτῆς γινόμενα. Ἤκουε διακεκριμένως τοὺς ψιθυρισμοὺς καὶ τοὺς θρήνους τῶν παρεστώτων φίλων της. Κατενόει ὅτι ἐσαβάνονον καὶ ἐξέθετον αὐτὴν εἰς τὴν νεκροθήκην. Τὸ αἴσθημα δὲ τοῦτο ἐπέφερεν εἰς αὐτὴν ἀγωνίαν ἀπερίγραπτον. Ἐπροσπάθει νὰ ἐκφωνήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Ἡ βούλησις εἶχεν ἀπολέσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἐνεργειῶν. Ἐβασάνιζεν αὐτὴν τὸ ὀδυνηρότατον αἴσθημα, ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῷ σώματι καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρόν. Νὰ σαλεύσῃ χεῖρα ἢ πόδα, ἢ νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἦτον ἐπίσης ἀδύνατον. Ἀνέβη δὲ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ἡ θλῖψις αὐτῆς ὅτε ἤρχισεν ἡ θρηνωδία, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζοντο νὰ καρφώσωσι τὸ κιβώτιον. Τέλος, ὁ τρομερὸς διαλογισμὸς ὅτι ἔμελλε νὰ ταφῇ ζῶσα ὤθησεν εἰς ἐνέργειαν τὸ νευρικὸν σύστημα, καὶ ἐνίσχυσεν αὐτὸ νὰ κινήσῃ τὰς μυώδεις δυνάμεις.

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΜΙΘ.

ΠΡΟ μιᾶς πεντηκονταετηρίδος καὶ ὀλίγον τι ἐπέκεινα, ἀνήρ τις, ὀνομαζόμενος Ἑβρίκος Τόμσων, ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ κυρίου Ἰωάννου Σμὶθ, εἰς παράμερον τόπον τῆς Ἀγγλίας διατρίβοντος, καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν χάριν νὰ καταλύσῃ μίαν νύκτα εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ οἰκοδεσπότης συγκατένευσε προθύμως, ὁ δὲ ξένος, ὀλίγον τι δειπνήσας, ἐπλαγίασεν ἐνωρὶς, παρακαλέσας νὰ ἐξυπνίσωσιν αὐτὸν πολλὰ πρωὶ τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἀλλ' ὅτε τὴν αὐγὴν ἐμβῆκεν εἰς τὸν κοιτῶνα ὁ ὑπηρέτης, ὁ διορισθεὶς νὰ ἐξυπνίσῃ αὐτὸν, ὁ Τόμσων εὑρέθη νεκρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης του.

Τοῦ σώματος ἐξετασθέντος, δὲν ἀνεκαλύφθησαν σημεῖά τινα βιαιοπραγίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ πρόσωπον ἐφαίνετο φυσικώτατον. Ὁ λόγος περὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ ξένου διεδόθη ταχέως εἰς τοὺς γείτονας, καὶ ἅπαντες ἠρώτων ποῖος ἦτο, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπέθανε.

Οὐδεὶς ὅμως ἐγνώριζέ τι βέβαιον. Εἶχε φθάσειν ἔφιππος, καὶ ὡς μίαν ὥραν πρὶν σταθῇ εἰς τὸν οἶκον, ὅπου ἐτελεύτησεν, εἶδον αὐτὸν διαβαίνοντα γειτονικήν τινα κώμην. Περὶ δὲ τοῦ τρόπου τῆς ἀποβιώσεως αὐτοῦ, τόσον ἦτο μυστηριώδης, ὥστε οἱ νεκροσκόποι, οἱ τὸ αἴτιον προσκληθέντες νὰ ἐρευνήσωσιν, ἐξέδωκαν ἀπόφασιν ὅτι ἀπέθανε «δι' ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ.» Τούτου γενομένου, ὁ ξένος ἐτάφη.

Ἡμέραι καὶ ἑβδομάδες παρῆλθον χωρὶς τίποτε σχεδὸν ἄλλο νὰ γνωρισθῇ. Τὸ δημόσιον ὅμως πνεῦμα δὲν ἦτον ἥσυχον. Ὑποψίαι ὑπῆρχον ὅτι μέσα πονηρὰ εἶχον ἐπιταχύνει τὸν θάνατον τοῦ ξένου. Ψιθυρισμοὶ τοιοῦτοι ἐκυκλοφόρουν, καὶ παρὰ πολλῶν ὁ Σμὶθ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἔνοχος.

Καὶ τῳόντι ἕνα καιρὸν ὁ χαρακτὴρ τοῦ Σμὶθ δὲν ἦτο καλός. Διῆγέ ποτε ἄσωτον καὶ ἄτακτον βίον, περιεπλέχθη εἰς χρέη, καὶ τελευταῖον, ὑποπεσὼν εἰς τὴν ὑποψίαν ὅτι ἀδίκως ἐσφετερίσθη χρήματα, ἔφυγεν ἐξαίφνης ἀπὸ τὴν μητρόπολιν.

Ὑπὲρ τὰ δέκα ὅμως ἔτη εἶχον ἤδη παρέλθειν ἀφοῦ ἐπέστρεψε, καὶ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα εἶχε μείνειν εἰς τὴν παροῦσαν οἰκίαν του, ἐν καταστάσει τὸ φαινόμενον, καὶ μὲ καλήτερον χαρακτῆρα. Τὸ πρώην συμβεβηκὸς, μ' ὅλον τοῦτο, ὑπενθύμισεν εἰς τὸν κόσμον τὴν παλαιὰν ζωήν του, καὶ ὑποψίαι προσήφθησαν εἰς αὐτόν.

Μετὰ παρέλευσιν δύο μηνῶν, ἔφθασέ τις μίαν ἡμέραν εἰς τὸ χωρίον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐρευνήσῃ περὶ τοῦ ξένου, ὅστις εἶχεν εὑρεθῆ νεκρὸς εἰς τὴν κλίνην του. Ὁ κύριος οὗτος ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἦτον ἀδελφός του. Ὁ ἵππος καὶ τὰ φορέματα τοῦ δυστυχοῦς ἔτι ἐσώζοντο, καὶ πάραυτα ἐγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκοντά ποτε εἰς τὸν ἀδελφόν του. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σῶμα ἐξωρύχθη, καὶ μολονότι ἀρκετὰ ἠλλοιωμένον, ὡμοίαζεν ἐκεῖνον παραπολύ.

Ἐστοχάσθη τώρα ὁ ἀδελφὸς ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξακριβώσῃ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ ἐρευνᾷ τὰς περιστάσεις ὅσον ἠδύνατο καλήτερα. Τέλος, ἐκοινοποίησεν εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ τόπου τὰς συναχθείσας εἰδήσεις, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, ἐφυλακώθη ὁ Σμὶθ, ὥστε νὰ κριθῇ διὰ τὸν ἐκούσιον φόνον τοῦ Ἑβρίκου Τόμσωνος.

Ὁ περιβόητος Λόρδος Μανσφεῖλδος ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου. Ἐνουθέτησε δὲ τοὺς ὁρκωτοὺς, οἵτινες ὤφειλον ν' ἀποφασίσωσιν ἂν ὑπῆρχον ἱκανὰ διδόμενα ὥστε νὰ ὑποβληθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς δίκην, νὰ προσέξωσι πολὺ εἰς τοῦτο· διότι, καὶ ἂν ἦναι τῳόντι ἔνοχος, εἶπεν, ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ ἐμπορεῖ νὰ ἦναι μικρά· ἑπομένως ἐνδέχεται ν' αὐξήσῃ· πλειότεραι εἰδήσεις ἐμποροῦν νὰ συναχθῶσιν· ἂν ὅμως οἱ ὁρκωτοὶ ἀπεφάσιζον τώρα ὅτι ὑπῆρχον ἱκανὰ διδόμενα ὥστε νὰ ὑποβληθῇ εἰς δίκην, καὶ ἂν δικαζόμενος ἠθωόνετο, δὲν ἠδύνατο ποτὲ πλέον νὰ ἐνοχληθῇ ἐκ νέου, ὁποιαιδήποτε μαρτυρίαι καὶ ἂν ἤθελον παρασταθῆν ἐναντίον του. Οἱ ὁρκωτοὶ μ' ὅλα ταῦτα εὑρῆκαν ἀποχρῶντα διδόμενα ὥστε νὰ δικασθῇ, καίτοι διὰ μικρᾶς πλειοψηφίας.

Ὁ καιρὸς τῆς δίκης ἔφθασε, τέλος πάντων· ὁ Σμὶθ ἐφέρθη εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ πάμπολλοι συνέῤῥευσαν πρόθυμοι νὰ ἴδωσι τὸν ὑπόδικον, καὶ ν' ἀκούσωσι τὴν κρισολογίαν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφαίνετο σταθερὸς καὶ ἀτάραχος· οὐδ' ὁ τρόπος, οὐδ' ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὑπέφαινεν ἔγκλημά τι· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ γραμματέως, «Ἔνοχος εἶσαι, ἢ μὴ ἔνοχος;» ἀπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνὴν καὶ μὲ πρόσωπον ἀναλλοίωτον, «Μὴ ἔνοχος.» Ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος ἤρχισε τώρα τὴν ἔκθεσιν. Ἀλλ' ἦτο δῆλον ὅτι ὀλίγην ἐλπίδα εἶχε ν' ἀποδείξῃ ἔνοχον τὸν ὑπόδικον. Εἶπεν εἰς τοὺς ὁρκωτοὺς ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο πολὺ μυστηριῶδες. Ὁ ὑπόδικος ἦτον ἄνθρωπος μὲ ὑπόληψιν καὶ μὲ ἰδιοκτησίαν. Ὁ τεθνηκὼς ἐνομίζετο ὅτι εἶχε πλησίον του μεγάλην ποσότητα χρυσίου καὶ πολυτίμων πετρῶν· ἀλλ' ὁ ὑπόδικος δὲν ἦτο διόλου τόσον ἐνδεὴς, ὥστε νὰ βιασθῇ εἰς πρᾶξιν φόνου. Προσέτι δὲ, ἂν ὁ ὑπόδικος ἐσφετερίσθη τὴν ἰδιοκτησίαν, εἶχε κρύψειν αὐτὴν ἄριστα. Οὐδ' ἴχνος αὐτῆς ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ.

Ποία λοιπὸν ἡ βάσις τῆς ὑποψίας; Θέλω σᾶς ἐκθέσειν αὐτὴν, εἶπεν ὁ δικηγόρος. Ὁ τεθνηκὼς, Ἑβρίκος Τόμσων, ἦτο λιθογνώμων, ἐμπορευόμενος εἰς πᾶν εἶδος πολυτίμων πετρῶν, κάτοικος δὲ τοῦ Λονδίνου, καὶ ἀνὴρ περίπλουτος. Εἶχεν ἀποδημήσειν ἐκ Λονδίνου διὰ νὰ ὑπάγῃ πρὸς συνάντησιν ἐμπόρου τινὸς εἰς τὸ Οὔλλον (Hull), παρ' οὗ ἤλπιζε νὰ κάμῃ σημαντικὴν ἀγοράν. Τὸν ἔμπορον αὐτὸν τῳόντι εὑρῆκε· καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τούτου, ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ κύριος Τόμσων εἶχε πλησίον του μεγάλην ποσότητα χρυσίου καὶ πολυτίμων λίθων.

Μὲ ταῦτα εἰς τὰς χεῖράς του, ἐξῆλθε τῆς πόλεως Οὔλλου νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Λονδῖνον. Καθ' ὅσον ἐγνώριζον, δὲν εἶχε διόλου σταθῇ πρὶν φθάσῃ εἰς τοῦ Σμὶθ, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν εὑρέθη νεκρὸς εἰς τὴν κλίνην του. Ἀπέθανε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σμὶθ, καὶ ἂν ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἀπέθανεν ἀντιφυσικὸν θάνατον, ἤθελεν αὐξήσειν ἡ ὑποψία, ὅτι ὁ ὑπόδικος δὲν ἦτο πάντῃ ἄσχετος μὲ τὸν φόνον.

Ἀλλ' ἀναντιῤῥήτως δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ἐξηκολούθει ὁ δικηγόρος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπέθανε διὰ δηλητηρίου φαρμάκου. Τί δὲ ἦτον αὐτὸ τὸ φάρμακον; Ἦτο φάρμακον ἐσχάτως ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ Γερμανῶν τινων χημικῶν, παραγόμενον διὰ τῆς ἀποσταλάξεως τοῦ σπόρου τῆς ἀγριοκερασίας. Ἦτο φάρμακον δυνατώτερον οἱουδήποτε ἄλλου γνωστοῦ, καὶ τόσον ἀμέσως ἐθανάτονεν, ὥστε δὲν ἄφινε σημεῖά τινα κακοπαθείας, οὐδὲ συσπασμοὺς τῶν χαρακτήρων.

Πλὴν ἀνεφαίνετο καὶ ἄλλο ζήτημα, ποῖος ἔδωκε τὸ φάρμακον εἰς τὸν τεθνηκότα; Μία περίστασις, μικρὰ τῳόντι, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἴσως ἐξ αὐτῆς ἐκρέματο φρικῶδες διήγημα, ἦτον αὕτη, ὅτι τὸ πῶμα μικρᾶς τινὸς καὶ μοναδικωτάτης φιάλης εἶχεν εὑρεθῆν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑποδίκου. Τὸ πῶμα αὐτὸ ἐξετάσαντες οἱ ἰατροὶ εἶπον ὅτι ἀνῆκεν εἰς Γερμανικὴν φιάλην, περιέχουσαν τὸ ἤδη περιγραφὲν φάρμακον. Ἀλλὰ τὸ φάρμακον αὐτὸ ἐδόθη τάχα ὑπὸ τοῦ Σμὶθ ἢ ἐκ παρακινήσεώς του; Ποία λοιπὸν ἦτον ἡ οἰκογένεια τοῦ ὑποδίκου; Συνίστατο μόνον ἀφ' ἑαυτοῦ, μιᾶς οἰκουροῦ, καὶ ἑνὸς θεράποντος. Ὁ θεράπων ἐκοιμᾶτο εἰς ἐξώτερον οἴκημα ἐγγὺς τοῦ ἱπποστασίου· ἐν αὐτῷ δ' ἐκοιμήθη καὶ τὴν νύκτα τῆς τοῦ ξένου ἀποβιώσεως. Ὁ ὑπόδικος ἐκοιμᾶτο εἰς τὴν μίαν ἄκραν τοῦ οἴκου, ἡ οἰκουρὸς εἰς τὴν ἄλλην, ὁ δὲ τεθνηκὼς εἶχε βαλθῆν εἰς θάλαμον πλησίον τοῦ τῆς οἰκουροῦ.

Ἔμελλε δὲ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι περὶ τὰς τρεῖς ὥρας μετὰ τὸ μεσνύκτιον, καθ' ἣν νύκτα ὁ Τόμσων ἀπέθανε, φῶς παρετηρήθη περιφερόμενον εἰς τὸν οἶκον, καὶ ὅτι ἄνθρωπος κρατῶν αὐτὸ ὑπῆγεν ἀπὸ τὸν κοιτῶνα τοῦ ὑποδίκου εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς οἰκουροῦ· τὸ φῶς ἔπειτα ἔγινεν ἀόρατον ὡς ἐν λεπτὸν, καὶ τότε δύο ἄνθρωποι ἐφάνησαν, ἀλλ' ἐὰν ὑπῆγαν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Τόμσωνος ὁ μάρτυς δὲν ἠδύνατο μεθ' ὅρκου νὰ τὸ βεβαιώσῃ· μετ' ὀλίγον ὅμως παρετηρήθησαν διαβαίνοντες ὅλην τὴν στοὰν μέχρι τοῦ κοιτῶνος τοῦ Σμὶθ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβῆκαν, καὶ μετὰ περίπου πέντε λεπτὰ τὸ φῶς ἐσβέσθη.

Ὁ μάρτυς ἤθελεν εἰπεῖ πρὸς τούτοις, ὅτι, ἀφοῦ ἐπέστρεψαν μετὰ τοῦ φωτὸς εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Σμὶθ, καὶ πρὶν ἀκόμη τὸ φῶς σβεσθῇ, εἶχε δὶς παρατηρήσειν ἀμαυρόν τι ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἐμεσολάβησε μεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ παραθύρου, ἰσομέγεθες σχεδὸν μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ παραθύρου αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον περιέγραψεν, εἰπὼν ὅτι ἐφάνη ὡς νὰ ἐτέθη ἔμπροσθεν τοῦ φωτὸς θύρα. Ἀλλ' εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Σμὶθ δὲν ὑπῆρχε τίποτε δυνάμενον νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο· ἡ κλίνη του εὑρίσκετο κατὰ τὴν ἄλλην πλευράν· καὶ οὐδενὸς ἄλλου δωματίου θύρα ἤνοιγεν εἰς τὸν εἰρημένον κοιτῶνα, ὅστις, ἐξαιρουμένης τῆς κλίνης, ἦτον ὅλως διόλου κενὸς, διότι ὁ κύριος Σμὶθ ἐνεδύετο εἰς ἄλλον θάλαμον.

Ἐνταῦθα ἐτελείωσε τὴν ὁμιλίαν ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος. Καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν λόγον ὁ Σμὶθ ποσῶς δὲν ἐφάνη τεταραγμένος· ἐπίσης δ' ἔμεινεν ἀθορύβητος ἐνῷ οἱ μάρτυρες ἐβεβαίονον ὅσα ὁ δικηγόρος εἶχεν ἤδη ἐκθέσειν.

Ὁ Λόρδος Μανσφεῖλδος ἀπετάθη τώρα πρὸς τοὺς ὁρκωτούς. Εἶπεν ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ἡ ἀπόδειξις δὲν ἦτον ἀρκετὴ ὥστε νὰ κατακδικάσῃ τὸν κρινόμενον, καὶ ἂν οἱ ὁρκωτοὶ ἦσαν ὁμογνώμονες, τὸ δικαστήριον ἤθελεν ἀπολύσειν αὐτόν. Οἱ ὁρκωτοὶ, χωρὶς νὰ σηκωθῶσιν ἀπὸ τὰς ἕδρας των, ἀπεφάσισαν ὅτι ἡ ἀπόδειξις δὲν ἤρκει.

Τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἔμελλεν ἤδη νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς ἀθωώσεως, ἀνέστη ὁ ὑπόδικος, καὶ ἀπετάθη πρὸς τὸ δικαστήριον. Εἶπεν ὅτι εἶχε κατηγορηθῆν ὡς ἔνοχος δεινοῦ ἐγκλήματος, καὶ οἱ ὁρκωτοὶ εἶχον εἰπεῖν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀρκετὴ ἀπόδειξις ὥστε νὰ καταδικάσῃ αὐτόν. Ἐννοοῦσαν ἄραγε ὅτι ὑπάρχει ἀπόδειξίς τις οἱαδήποτε; Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δικαστηρίου ὕστερον ἀπὸ τόσα καὶ τόσα μὲ ὑποψίας ἐφ' ἑαυτοῦ; Τοῦτο ποσῶς δὲν ἐδέχετο· ἦτον ἀθῶος, καὶ ἂν ὁ πρόεδρος ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ἄδειαν, ἤθελε τὸ ἀποδείξειν. Ἤθελε καλέσει τὴν οἰκουρὸν αὐτοῦ, ἥτις ἤθελε βεβαιώσει καθ' ὅλα τὴν ὁποίαν ἔμελλε τώρα νὰ κάμῃ ἐξήγησιν.

Ἡ οἰκουρὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐμφανισθῆν εἰς τὸ δικαστήριον· εἶχε κρυφθῆν, ἢ μᾶλλον εἶχε κρύψειν αὐτὴν ὁ Σμίθ· τοῦτο δ' ἐλογίζετο κάκιστον σημεῖον. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπρότεινε τώρα νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ μέσον, καὶ ἀπέδωκεν ὡς λόγον τῆς κρύψεως, ὄχι ὅτι δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ, ἀλλ' ὅτι ἐφοβεῖτο μήπως ταραχθῇ ὡς γυνὴ, καὶ μαρτυρήσῃ ἐναντίον τῆς ἀληθείας. Πλὴν τώρα ἦτον ἕτοιμος νὰ διηγηθῇ πᾶν ὅ,τι ἐγνώριζεν, αὐτὴ δὲ ἠμποροῦσε νὰ καλεσθῇ ἑπομένως, καὶ νὰ ἐξετασθῇ. Καὶ ἂν ἡ μαρτυρία της, εἶπε, δὲν ἐπιβεβαιώσῃ τὸν λόγον μου, ἂς καταδικασθῶ. Τὸ αἴτημα τοῦ ὑποδίκου ἐκρίθη εὔλογον, καὶ ὁ Λόρδος Μανσφεῖλδος, παρὰ τὸ σύνηθες, συγκατένευσεν.

Ἤρχισε λοιπὸν τὴν ἔκθεσιν ὁ ὑπόδικος. Εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δικαστηρίου καθαρὸς ἀπὸ πᾶσαν ὑποψίαν. Ὅσον περὶ τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου, δι' οὗ εἶπον ὅτι ὁ ξένος ἐθανατώθη, οὔτε τὸ ὄνομα, οὔτε τὴν ἐνέργειαν, οὔτε τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ ἐγνώριζε, πρὶν μάθῃ αὐτὰ παρὰ τοῦ δικηγόρου. Ἐπεκαλέσθη δὲ τὸν Θεὸν νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων του.

Ἔπειτα, ὅσον περὶ τοῦ κυρίου Τόμσωνος, ἠγνόει αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξεύρῃ ὅτι εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ χρυσὸν καὶ ἀδάμαντας! Τίποτε δὲν ἤξευρεν. Ἂν εἶχε πλησίον του τοιαῦτα πολύτιμα εἴδη, ἴσως ἔχασεν αὐτὰ καθ' ὁδόν· ἢ, τὸ πιθανώτερον, ἄλλως πως αὐτὰ διέθεσεν. Ἂν δ' ἐτελεύτησε διὰ μέσου τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου, πρέπει νὰ ἐπῆρεν αὐτὸ ἑκουσίως, κατ' ἰδίαν αὐτοῦ προαίρεσιν.

Παρεκάλεσε δὲ τοὺς ὁρκωτοὺς νὰ ἐνθυμῶνται, ὅτι ὁ οἶκος καὶ τὰ περὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἶχον ἐρευνηθῆ πολλάκις καὶ καταλεπτῶς, καὶ ὅμως οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα τοῦ τεθνηκότος εἶχεν ἀνακαλυφθῆν. Εἶχε μὲν εὑρεθῆ τὸ πῶμα μιᾶς φιάλης—ἀλλὰ περὶ τούτου ἠδύνατο μόνον νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν τὸ ἐγνώριζε, καὶ οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖν αὐτὸ πρὶν παρουσιασθῇ εἰς τὸ δικαστήριον.

Ἓν πρᾶγμα εἶχεν ἀποδειχθῆ, καὶ ἓν μόνον. Αὐτὸ δὲ, ἐξηκολούθει ὁ ὑπόδικος, θέλω τώρα ἐξηγήσει, καὶ ἡ οἰκουρὸς θέλει ἐπιβεβαιώσει τὸν λόγον μου. Μαρτυρία ἐδόθη ὅτι κάποιος εἶχεν ὑπάγειν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς οἰκουροῦ, κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος νύκτα. Ἦτον ἕτοιμος νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς ὑπῆγε. Πρὸ πολλοῦ ὑπέκυπτο εἰς αἰφνιδίους κεφαλαλγίας· προσθληθεὶς δὲ καὶ κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν, ὑπῆγε καὶ ἐκάλεσε τὴν οἰκουρὸν ὥστε νὰ τοῦ ἀνάψῃ πῦρ. Ὅθεν καὶ τὸν συνώδευσεν ἐκείνη εἰς τὸν ἴδιόν του θάλαμον, ἀφοῦ αὐτὸς περιέμεινεν ὀλίγον τι εἰς τὸ πέρασμα, ἕως νὰ βάλῃ τὰ φορέματά της. Τοῦτο ἤθελεν ἐξηγήσει τίνι τρόπῳ τὸ φῶς ἔγινεν ἀόρατον διὰ μίαν στιγμήν. Ἡ γυνὴ ἔμεινεν ὀλίγα λεπτὰ εἰς τὸν κοιτῶνά του· ἔπειτα δὲ, καλήτερα αἰσθανόμενος, ἀπέλυσεν αὐτὴν, καὶ πλαγιάσας εἰς τὴν κλίνην, δὲν ἐσηκώθη παρ' ἀφοῦ ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ ξένου.

Τοιαῦτα δὲ λαλήσας, ἐπενήργησε τὰ μέγιστα εἰς τοὺς ἀκούσαντας. Ἐξεφώνησε τὴν ἀπολογίαν μὲ τόνον σταθερώτατον καὶ ἐντυπωτικὸν, καὶ ἀπὸ τὸν ἁπλοῦν καὶ ἄδολον αὐτοῦ τρόπον δὲν ἔμεινεν ἴσως κἀνεὶς, ὅστις δὲν ἐπληροφορήθη περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἀθωότητος.

Ἡ οἰκουρὸς εἰσήχθη τώρα, καὶ ἐξετάσθη ἀπὸ τὸν δικηγόρον τοῦ ὑποδίκου. Αὐτὴ δὲν εἶχεν ἀκούσει κἀνὲν μέρος τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σμὶθ, οὐδὲ κἀνένα λόγον ἀπ' ὅσους ἐῤῥέθησαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς δίκης. Τὰ λόγιά της, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπεβεβαίωσαν τὰ ὑπ' ἐκείνου προειρημένα.

Μετὰ ταῦτα ἤρχισε τὰς ὑποβληματικὰς ἐρωτήσεις ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος. Μία περίστασις εἶχε κάμει βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμά του—ὅτι δηλαδὴ, ἐνῷ ὁ ὑπόδικος καὶ ἡ οἰκουρὸς ἦσαν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ πρώτου, κάτι ὅμοιον θύρας εἶχεν ἐμποδίσει τὸ φῶς τοῦ λύχνου. Τί τάχα ἦτον αὐτὸ τὸ ἐμπόδιον; Θύρα δὲν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἄλλο εἰς τὸν κοιτῶνα, δυνάμενον νὰ ἐξηγήσῃ τοιοῦτο φαινόμενον. Ὁ μάρτυς μ' ὅλον τοῦτο θετικώτατα ἐβεβαίονεν, ὅτι κάτι ὅμοιον θύρας ἐμεσολάβησεν ὡς μίαν στιγμὴν μεταξὺ τοῦ παραθύρου καὶ τοῦ φωτός. Τοῦτο ἐχρειάζετο ἐξήγησιν, ἥτις ὅμως δὲν ἠμπόρει νὰ δοθῇ ἐκτὸς παρὰ τῆς οἰκουροῦ. Σκοπὸν ἔχων ὁ δικηγόρος νὰ σκαλίσῃ τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τοῦ πυθμένος, ἀλλὰ καὶ μὴ θέλων νὰ φοβίσῃ τὴν γυναῖκα, ἤρχισε προτείνων ἀσημάντους τινὰς ἐρωτήσεις, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ποῦ ἔστεκεν ὁ λύχνος ἐνῷ αὐτὴ εὑρίσκετο εἰς τὸν θάλαμον τοῦ κυρίου Σμὶθ.

«Εἰς τὸ κέντρον τοῦ θαλάμου,» ἀπεκρίθη.

«Τὸ δὲ ταμεῖον, ἢ ἁρμάριον, ἢ δουλάπιον, ἤ ὅ,τι καὶ ἂν ὀνομάζεται, ἤνοιξεν ἅπαξ ἢ δὶς, ἐνῷ τὸ φῶς ἦτον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου;»

Δὲν ἔδιδε κἀμμίαν ἀπόκρισιν.

«Νὰ βοηθήσω τὴν μνήμην σου;» εἶπεν ὁ δικηγόρος· «ἀφοῦ ὁ κύριος Σμὶθ ἔκβαλε τὸ ἰατρικὸν ἀπὸ τὸ ταμεῖον, ἔκλεισε τὴν θύραν, ἢ ἔμεινεν ἀνοικτή;»

«Τὴν ἔκλεισε.»

«Καὶ ὅτε πάλιν ἔβαλε τὸ βωκάλιον εἰς τὸ ταμεῖον, ἤνοιξεν αὐτὴν ἐκ νέου;»

«Μάλιστα.»

«Καὶ πόσην ὥραν ἔμεινεν ἀνεῳγμένη τὴν ἐσχάτην φοράν;»

«Ὡς ἓν λεπτόν.»

«Ἡ θύρα, ἐνόσῳ ἦτον ἀνοικτὴ, ἤρχετο μεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ παραθύρου;»

«Ἤρχετο.»

«Ἀησμονῶ,» εἶπεν ὁ δικηγόρος, «ἂν εἶπες ὅτι τὸ ταμεῖον ἦτον ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ παραθύρου;»

«Ἐξ ἀριστερῶν.»

«Ἡ θύρα τοῦ ταμείου ἀνοίγουσα ἔκαμνε θόρυβον;»

«Διόλου.»

«Εἶσαι βεβαία;»

«Εἶμαι.»

«Ἤνοιξες ποτὲ αὐτὴν σὺ ἡ ἰδία, ἢ μόνον ἔβλεπες τὸν κύριον Σμὶθ νὰ τὴν ἀνοίγῃ;»

«Ἐγὼ ποτὲ δὲν τὴν ἤνοιξα.»

«Δὲν ἐκρατοῦσες ποτὲ τὸ κλειδίον;»

«Ποτέ.»

«Ποῖος τὸ ἐκράτει;»

«Ὁ κύριος Σμὶθ πάντοτε.»

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ οἰκουρὸς ἔτυχε νὰ ῥίψῃ ἐν βλέμμα πρὸς τὸν ὑπόδικον. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐξαίφνης ἠλλοιώθη. Ψυχρὸς ἱδρὼς περιεχύθη ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, καὶ ἡ ὄψις του ἐχάθη· ἐφαίνετο ζωντανὸν εἰκόνισμα τοῦ θανάτου. Ἐκείνη δὲ, μόλις αὐτὸν ἰδοῦσα, ἐκραύγασε καὶ ἐλειποθύμησε. Κατενόησεν ἤδη τὰς τῶν ἀπακρίσεών της συνεπείας. Τόσον ἐντελῶς εἶχεν ἀπατηθῆν ἀπὸ τὸν τρόπον τοῦ δικηγόρου, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν μεθ' ἧς ἐφαίνετο ὅτι ἤκουε τὰ λόγιά της, ὥστε βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως ἐφανέρωσε πᾶν ὅ,τι ἐκεῖνος ἤθελε νὰ μάθῃ.

Κατέστη δ' ἀναγκαῖον νὰ σηκώσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὸ δικαστήριον, καὶ ἰατρός τις παρευρισκόμενος τὴν ἐπεσκέφθη. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ τοῦ βασιλέως εἰσαγγελεὺς ἐξῆλθε τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζε διὰ ποῖον τέλος. Μετ' ὀλίγον εἰσελθὼν ὁ ἰατρὸς εἶπεν ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἕδραν της ἡ οἰκουρὸς, ἐκτὸς μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας.

Ἦτο περίπου μεσημέριον. Ὁ Λόρδος Μανσφεῖλδος, διατάξας νὰ δοθῇ θάλαμος εἰς τοὺς ὁρκωτοὺς, ὅπου νὰ φυλάττωνται μόνοι, ἀνέβαλε τὴν συνεδρίασιν δύο ὥρας. Ὁ ὑπόδικος ἐν τῷ μεταξὺ ἐστάλθη εἰς τὴν φυλακήν.

Ἦτον ἤδη μεταξὺ τεσσάρων καὶ πέντε, ὅτε ὁ δικαστὴς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἕδραν του. Ὁ ὑπόδικος καὶ ἡ οἰκουρὸς εἰσήχθησαν πάλιν. Τὸ δικαστήριον ἦτο πλῆρες μέχρι στενοχωρίας, καὶ φοβερά τις σιωπὴ κατεῖχε τὸν τόπον ὅλον.

Ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος ἀπετάθη πάλιν πρὸς τὴν οἰκουρόν. «Ὀλίγα μόνον ἀκόμη θέλω σ' ἐρωτήσειν,» εἶπε· «πρόσεχε δὲ πῶς ἀποκρίνεσαι, διότι καὶ ἡ ἰδική σου ζωὴ κρέμαται ἀπὸ μίαν κλωστήν.

«Γνωρίζεις τὸ πῶμα τοῦτο;»

«Μάλιστα.»

«Εἰς ποῖον ἀνήκει;»

«Εἰς τὸν κύριον Σμίθ.»

«Ἡ ὑστέρα φορὰ, καθ' ἣν εἶδες αὐτὸ, πότε ἦτο;»

«Τὴν νύκτα τῆς ἀποβιώσεως τοῦ κυρίου Τόμσωνος.»

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐμβῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον ὁ εἰσαγγελεὺς, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ, ἐπὶ δίσκου, ἓν ὡρολόγιον, δύο σακκία χρυσοῦ, θήκην τινὰ πολυτίμων πετρῶν, ἓν χαρτοφυλάκιον, καὶ μίαν φιάλην τῆς αὐτῆς κατασκευῆς ὡς τὸ πῶμα, μὲ φελλὸν τώρα περφραγμένην. Ὁ δίσκος ἐτέθη ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐνώπιον τοῦ ὑποδίκου καὶ τῆς μάρτυρος, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ἔμεινεν ἀμφιβολία εἰς τὸ πνεῦμα κἀνενὸς περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ ὑποδίκου.

Μὲ ὀλίγα λόγια τελειόνει τὸ λυπηρὸν τοῦτο διήγημα. Ὁ οἶκος, ὅπου ὁ φόνος εἶχε πραχθῆν, ἦτον ἐννέα ἕως δέκα μίλια μακράν. Εὐθὺς δ' ὅτε διὰ τῶν ὑποβληματικῶν ἐρωτήσεων τοῦ δικηγόρου ἀνεκαλύφθη ἡ ὕπαρξις τοῦ ταμείου καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ, ἐξεκίνησεν ὁ εἰσαγγελεὺς ἔφιππος, μετὰ δύο ὑπαλλήλων, καὶ ἀφοῦ κατεκρήμνισε μέρος τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, εὑρῆκε τὴν ἀξιόλογον ταύτην κρύπτην. Ἐν αὐτῇ δὲ ἦτον ἀποταμιευμένη ὅλη ἡ περιουσία τοῦ κυρίου Τόμσωνος, συμποσουμένη εἴς τινας χιλιάδας λιτρῶν στερλινῶν· πρὸς πλειοτέραν δ' ἀκόμη ἐπιβεβαίωσιν, ἀνεκαλύφθη φιάλη, περὶ ἧς εἶπον πάραυτα οἱ ἰατροὶ ὅτι περιεῖχεν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ δηλητήριον φάρμακον, τὸ ὁποῖον ἐθανάτωσε τὸν δυστυχῆ Τόμσωνα.

Μόλις εἶναι χρεία νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ Σμὶθ κατεδικάσθη ὡς ἔνοχος καὶ ἐκρεμάσθη· καὶ παρατηρητέον ὅτι δὲν ἤθελε καταντήσειν εἰς τὸ πάνδεινον τοῦτο τέλος, ἂν δὲν ἐπέμενεν εἰς τὸ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀνύπαρκτον αὐτοῦ ἀθωότητα· ἂν ἐσιώπα, ἤθελε διεκφύγειν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ ἐνεργήσῃ τὸν ἴδιόν του ὄλεθρον, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τοῦ φοβεροῦ του ἐγκλήματος.

«Εἶσθε βέβαιοι,» εἶπεν ὁ Μωϋσῆς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, «ὅτι θέλει σᾶς εὑρεῖν ἡ ἁμαρτία σας.» Πόσον ἠλήθευσε τοῦτο εἰς τὴν

προκειμένην περίστασιν! Ὁ Θεὸς δύναται νὰ ἐκβάλῃ τὰ ἐγκλήματα ἡμῶν εἰς τὸ φῶς δι' ὁποιωνδήποτε μέσων καὶ καθ' ὁποιανδήποτε στιγμήν. Εἰς τὸ προηγούμενον διήγημα τὸ τρίξιμον μιᾶς θύρας, καὶ ἡ εὕρεσις τοῦ πώματος μιᾶς φιάλης, ἐφαίνοντο κατὰ πρῶτον ἀσήμαντα περιστατικά. Καὶ ὅμως ἐκ τῶν δύο τούτων ἐκρέματο ἡ ἀνάπτυξις δεινοτάτου ἐγκλήματος· χωρὶς αὐτῶν οἱ χαμερπεῖς κακοῦργοι ἤθελον ἴσως διεκφύγει μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Ο ΞΕΡΞΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΒΥΔΟΝ.

Ὡς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἑωυτὸν ἐμακάρισε· μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως, εἴρετο τάδε, « Ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν, δακρύεις.» Ὁ δὲ εἶπε, « Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι, ὡς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τουτέων γε, ἐόντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται.»

Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἡροδότου ἔχει τι ὡραῖον καὶ ὑψηλόν. Συμβὰν ἀξιομνημόνευτον ἱστορεῖται μὲ ἀφελέστατον καὶ γοητευτικὸν τρόπον. Ὁ μεγαλήτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου, ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καθήμενος, βλέπει τὴν θάλασσαν, τὰ παραθαλάσσια, καὶ τὰ πεδία, ἐσκεπασμένα ὑπὸ τῶν στρατευμάτων του, μακαρίζει ἑαυτὸν, ἔπειτα δὲ συλλογισθεὶς ὅτι μετὰ ἑκατὸν ἔτη οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ πολυαρίθμων μυριάδων ἤθελεν εἶσθαι ζῶν, δακρύει. Σκέψις σπουδαία, ἐκ τῶν μὴ συνήθων εἰς ἡγεμόνας· συμπαθείας αἴσθημα, ὄχι ἀνάξιον βασιλέως. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ μέγας οὗτος κυριάρχης συνησθάνθη τὴν ματαιότητα τοῦ ἀνθρώπου· ἐνθυμήθη ὅτι παρέρχεται ὡς τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ. Μετὰ τοῦ λυπηροῦ διαλογισμοῦ ὅτι " τουτέων γε, ἐόντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται," πρέπει νὰ ἐμβῆκεν εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μετὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα καὶ αὐτὸς, ὁ νῦν τόσον ἐπηρμένος, ἤθελε κεῖσθαι τεθαμμένος εἰς τὴν γῆν ἐπίσης ὡς καὶ ὁ ταπεινότατος ἀπὸ τοὺς δούλους, οἵτινες τώρα ἔβλεπον αὐτὸν ὡς θεόν. Πρέπει νὰ ἔρριψε βλέμμα ἐφ' ἑαυτοῦ γυμνοῦ ἀπὸ ἐξωτερικὰς περιστάσεις, ἀλλ' ἡ θέα ἦτο δυσάρεστος, καὶ ταχέως ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Τὸ ὀλιγοχρόνιον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ τὰ δεινὰ, ὅσα, καίτοι βραχὺν, καθιστάνουσιν αὐτὸν μακρότατον, ὡς παρετήρησεν ὁ Μαρδόνιος, δὲν ἦσαν ἀντικείμενα τόσον ἐλκυστικὰ, ὅσον ἡ δόξα ἥτις αὐτὸν περιεκύκλου, καὶ ὅσην ἤλπιζε ταχέως νὰ ἐπιπροσθέσῃ· " Μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί." Οὕτω δὲ συμβαίνει πολλάκις, καὶ ὅταν ἡ σοφία ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, δὲν παραδέχονται, ἀλλ' ἀποδιώκουσιν αὐτήν. " Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν, μετακαλέσομαί σε," εἶπεν ὁ Φῆλιξ πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον εἰς ὁμοίαν περίστασιν. Ἀλλ' ὁ νουνεχὴς δὲν ἀφίνει τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν νὰ παρέλθῃ ἀνωφελῶς.

Ο ΒΟΑΣ ΚΕΓΧΡΙΝΗΣ.

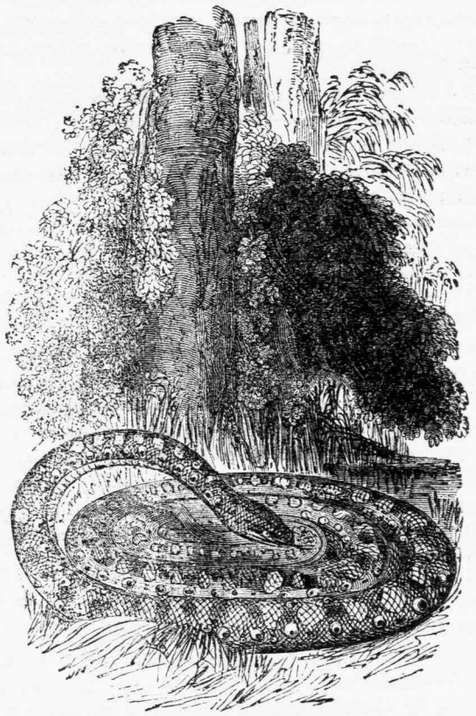

Ὁ Βόας Κεγχρίνης.

ΤΟΥ Βόα Συσφιγκτῆρος κατεχωρήσαμεν εἰκόνας καὶ περιγραφὰς εἰς Τόμ. Δ΄. Σελ. 53, καὶ εἰς Τόμ. Ε. Σελ. 97· ἐνταῦθα σημειοῦμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Βόα Κεγχρίνου, τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς παριστᾷ ἡ προτεταγμένη εἰκονογραφία.

Οἱ Βόαι τοῦ εἴδους τούτου ἔχουσι κιτρινωπὸν χρῶμα, μετὰ σειρᾶς δακτυλίων ἐκτεινομένης καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ νώτου, καὶ μετὰ ποικίλων στιγμάτων εἰς τὰς πλευράς. Οἱ δακτύλιοι εἶναι μεγάλοι καὶ μελάγχροινοι· τὰ δὲ στίγματα γενικῶς κλίνουν εἰς τὸ μέλαν, καὶ πολλάκις περιέχουν ὑπόλευκον ἡμισεληνοειδές τι σημεῖον. Κατὰ τὸ μέγεθος ὁ Κεγχρίνης σχεδὸν ἐξισοῦται μὲ τὸν Συσφιγκτῆρα· εὑρίσκεται δὲ εἰς τὸ Μεξικὸν καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, συχνάζων ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς βάλτους καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑδατώδη μέρη. Ἐκεῖ ἐξαρτώμενος διὰ τῆς οὐρᾶς ἀπὸ παραποτάμιόν τι δένδρον, ἀφίνει τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ σώματος νὰ πλέῃ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὑπομονητικῶς ἐνεδρεύων ὥστε νὰ πιάσῃ τὰ διὰ ποτὸν πλησιάζοντα τετράποδα.

Οἱ Αὐτόχθονες Μεξικανοὶ κατεσκεύαζον εἴδωλα τοῦ ὄφεως τούτου, πρὸς θρησκευτικὴν λατρείαν· ἓν τοιοῦτον εἴδωλον, σχεδὸν σῶον καὶ ἄριστα εἰργασμένον, εὑρίσκεται εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ἐν Μεξικῷ μονα-

στήρια τῶν Δομινικανῶν. Ἡ τερατώδης αὕτη θεότης παριστάνεται καταπίνουσα θῦμα ἀνθρώπινον, τὸ ὁποῖον βλέπεται κατατεθραυσμένον καὶ ἀγωνιῶν εἰς τὰς φρικώδεις σιαγόνας της. Τὸν πρωτότυπον ὄφιν τοῦ εἰδώλου τούτου, τὸν Βόαν Κεγχρίνην τῶν φυσικοϊστορικῶν, ὀνομάζουσιν οἱ Μεξικανοὶ Τεμακουϊλκαχουϊλίαν. Καλεῖται δ' οὕτω ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· διότι Τεμακουϊλκαχουϊλίας σημαίνει τὸ μάχεσθαι μὲ πέντε ἀνθρώπους. Ὁπόταν ἐφορμήσῃ κατά τινος, περιτυλίσσεται εἰς τὸν τράχηλον καὶ πνίγει αὐτὸν, ἐκτὸς ἂν διαῤῥαγῇ ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἰδίων του ἀγώνων. Κάποτε ἀποφεύγει τὸν θάνατον ὁ προσβαλλόμενος, ἀντιθέτων εἰς τὴν σύσφιγξιν αὐτοῦ δένδρον ἢ ἄλλο τι ὅμοιον, ὥστε, φανταζόμενος ὁ ὄφις ὅτι συμπιέζει τὸν ἄνθρωπον, σπαράσσεται ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως, καὶ οὕτως ἀποθνήσκει.

« Μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.»

ΕΙΣ τὰ ἐπουράνια στρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς, βλέπω τὸν μακάριον καὶ μόνον Δυνάστην, τὸν δημιουργὸν καὶ συντηρητὴν τοῦ παντὸς, τὸν ἄπειρον καὶ αἰώνιον κυρίαρχον, μὲ ἀπεριόριστον δύναμιν, καὶ κατὰ τρόπον πάνσοφον, πανάγιον, δίκαιον καὶ πανάγαθον, κυβερνῶντα τὴν παμμεγέθη αὐτοῦ βασιλείαν. Βλέπω δὲ καὶ ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ πλάστης ἐμοῦ καὶ διατηρητὴς, ὁ ἀκάματος εὐεργέτης μου, πρὸς ὃν ὀφείλω πᾶν ὅ,τι ἀπολαμβάνω. Ἀλλ' ὅταν καὶ Αὐτὸς ῥίψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς ἐμὲ, τί βλέπει; Βλέπει φθαρτὸν σκώληκα τῆς γῆς, χθεσινὸν ἀκόμη, ὅστις ἀλαζονικῶς τολμᾷ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἐπικρίνῃ τὰς πράξεις του, νὰ πολυπραγμονῇ διὰ τὴν ἐπὶ γῆς ἐξουσίαν του, καὶ ν' ἀντιθέτῃ τὸ ἀνόητον αὐτοῦ θέλημα εἰς τὸ θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ τοῦ Θεοῦ του, τὴν ἑαυτοῦ ἄγνοιαν εἰς τὴν θείαν παγγνωσίαν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ μωρίαν εἰς τὴν πανσοφίαν τοῦ Ὑψίστου. Ἀφοῦ δ' ἅπαντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπράξαμεν οὕτω, πῶς νὰ μὴν αἰσθανώμεθα θλίψιν, καταισχύνην, καὶ τύψιν τοῦ συνειδότος; διατί νὰ μὴ προσπέσωμεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μετὰ καρδίας συντετριμμένης καὶ πνεύματος τεταπεινωμένου, καὶ νὰ μάθωμεν παρ' Ἐκείνου, ὅστις ἦτο πρᾶος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, νὰ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς, « Μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω!»

« Καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι.»

ΕΝ ἀπὸ τὰ σοφὰ ἀξιώματα καὶ παραγγέλματα τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀποτείνεται εἰς πάντα ἄνθρωπον, καὶ πόλιν, καὶ ἔθνος, ὄχι μόνον κατὰ τὴν λέξιν λαμβανόμενον περὶ καθαιρέσεως καὶ οἰκοδομῆς τῶν ἀπὸ ξύλα καὶ λίθους κατασκευαζομένων, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης ἄλλης ἐπιχειρήσεως, ἥτις μέλλει νὰ γένῃ μὲ σκοπὸν ἀληθινῆς τινὸς ὠφελείας. Εἶναι καιρὸς νὰ κρημνίσῃ τις, καὶ καιρὸς νὰ οἰκοδομήσῃ. Καιρὸς νὰ χαλάσῃ, καὶ καιρὸς νὰ ἀνορθώσῃ. « Καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι.» Εἰς μὲν τὴν φύσιν, τὰ πάντα ἐν γένει ἄρχονται, ἀκμάζουν, καὶ τελευτοῦν ἐν καιρῷ, κατὰ τοὺς ἀμεταβλήτους νόμους τοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ καὶ Νομοθέτου τῶν ἁπάντων. Ἕκαστον εἶδος τῶν φυτῶν καὶ δένδρων ἔχει τὸν ἰδιάζοντα καιρὸν τῆς βλαστήσεως, τῆς ἀνθήσεως, καὶ τῆς καρποφορίας του. Ἕκαστον τῶν ζώων, ἀγρίων καὶ ἡμέρων, ἐναερίων, χερσαίων, καὶ ἐνύδρων, ἔχει τὸν προσήκοντα καιρὸν τῆς γεννήσεως, τῆς αὐξήσεως, καὶ τῆς τελευτῆς του. Γνωρίζει ὁ ἥλιος τὸν καιρὸν τῆς δύσεως καὶ τῆς ἀνατολῆς του. Γνωρίζει ἡ σελήνη τοὺς καιροὺς τῶν διαφόρων της φάσεων. Τὰ πάντα εἰς τὴν φύσιν ἔχουσι τὸν καιρὸν αὐτῶν τεταγμένον μὲ σκοπὸν κοινῆς ὠφελείας καὶ συντηρήσεως τοῦ παντός. Ἀλλ' εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἡ γνῶσις τῶν καιρῶν εἶναι ἔργον τῆς φρονήσεως. Ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει, τὸ αἴσθημα τῆς χρείας μᾶς διεγείρει, ἡ δὲ φρόνησις ὁδηγοῦσα καλῶς τὰς δυνάμεις μας ἐκτελεῖ ἐν καιρῷ τὰ δέοντα, καθαιροῦσα μὲν τὰ ἄχρηστα καὶ ἐπιβλαβῆ, οἰκοδομοῦσα δὲ τὰ χρήσιμα καὶ ἐπωφελῆ· διότι ὁ Θεὸς, πλάσας τὸν ἄνθρωπον λογικὸν, ἄφησεν αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα τῆς βουλῆς του· « Ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ," κατὰ τὸν Ἐκκλησ. τὸν ἄφησεν ὅμως μὲ εὐθύνην πάντοτε νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἐκλογῆς τῶν πράξεων, καὶ τῆς χρήσεως τῶν δυνάμεών του· μὲ συνθήκην ἀπαράτρεπτον νὰ εὐτυχῇ μὲν εἰς τὰς ἐνεργείας του ὅταν πράττῃ ἐν καιρῷ, νὰ δυστυχῇ δὲ, ὅταν ἀφίνῃ τὸν καιρὸν τοῦ πρᾶξαι νὰ παρέρχεται. Εἰς τὴν συνθήκην ταύτην ὑπάγονται χωρὶς ἐξαίρεσιν καὶ ἰδιῶται, καὶ στρατηγοὶ, καὶ πολιτικοὶ, καὶ ἡγεμόνες, καὶ πόλεις, καὶ ἔθνη ὁλόκληρα. Τὸν καιρὸν παρατηρεῖ ὁ ἐπιμελὴς γεωργὸς εἰς τὰς γεωργικὰς ἐργασίας του. Τὸν καιρὸν ὁ προβλεπτικὸς ἔμπορος, εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις του. Τὸν καιρὸν ὁ ἄγρυπνος στρατηγὸς, εἰς τὰς στρατηγικάς του πράξεις. Τὸν καιρὸν ὁ βαθύνους πολιτικὸς, εἰς τὰς πολιτικὰς διατάξεις του. Δικαίως ὁ ῥήτωρ τῶν Ἀθηναίων ἀπέδιδε τὴν μὲν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων αὔξησιν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν καιρῶν, τὰς δὲ τῶν Ἀθηναίων συμφορὰς, εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν καιρῶν. « Νυνὶ δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας.——Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν, μήδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ πυνθανομένων περιγίνεται.»

Τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ σοφοῦ Ἐκκλησιαστοῦ ἁρμόζει, ἀδελφοί μου, νὰ ἐπαναλέγεται εἰς ἡμᾶς ἐξαιρέτως τὴν σήμερον, καὶ ὅλοι νὰ ἀκολουθῶμεν αὐτὸ κατὰ τὴν θέσιν του ἕκαστος· διότι εἴμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην, ἐὰν αἰσθανώμεθα τὴν τοιαύτην ἀνάγκην, τοῦ νὰ καθαιρῶμεν καὶ νὰ οἰκοδομῶμεν. « Καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι.»

Καιρὸς εἶναι νὰ γνωρίσωσιν οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες τὰ χρέη καὶ τὰ ἀληθινὰ των συμφέροντα. Καιρὸς νὰ καθαιρέσωσιν ἐκείνας τὰς παλαιὰς καὶ ὀλεθρίους προλήψεις περὶ τῶν τέκνων των, καὶ νὰ οἰκοδομῶσι καὶ νὰ ἐπιμελῶνται τὴν σπουδαίαν ἀνατροφὴν αὐτῶν, καὶ υἱῶν καὶ θυγατέρων. Πρότερον μὲν, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐγεννοῦσαν καὶ ἔτρεφον ἀγροίκους καὶ ἀπαιδεύτους. Τὴν σήμερον ὅμως ὅλοι χρεωστοῦν νὰ δώσωσιν ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα των, φωτίζοντες αὐτὰ διὰ τῆς δημοσίου ἢ μερικῆς διδασκαλίας, καὶ κατ' ἰδίαν ἐπιμελούμενοι μὲ συμβουλὰς φρονίμους καὶ μὲ καλὰ παραδείγματα τὴν ἠθικὴν αὐτῶν βελτίωσιν. Οἱ πολῖται, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐνομίας, ἀνάγκη νὰ ἦναι φωτισμένοι καὶ χρηστοήθεις. Ἡ εὐνομία, διὰ νὰ παράγῃ τοιαῦτα ἀγαθὰ, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὴ τοιούτους πολίτας. Τότε εἶναι τὸ ἔθνος ἐλεύθερον τωόντι, ὅταν αἱ φυλακαί του ἦναι κεναὶ ἀπὸ κακούργους, ὅταν ἕκαστος πολίτης ζῇ ἐντίμως ἀπὸ τοὺς δικαίους καρποὺς τῶν κόπων του, ὅταν ὅλοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἦναι φωτισμένοι.

Ὁ αὐτὸς καιρὸς εἶναι καὶ διὰ τοὺς λαμβάνοντας ὁποιανδήποτε δημόσιον ὑπηρεσίαν, ἢ ὑπουργίαν. "Καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι." Καιρὸς τοῦ καθελεῖν πᾶσαν ῥαδιουργίαν, πᾶσαν προσωποληψίαν, πᾶν εἶδος σφετερισμοῦ· καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν πρέπουσαν καὶ κατὰ πᾶσαν δικαιοσύνην ἀπαιτουμένην εἰς ὑπηρέτας καὶ ὑπουργοὺς εὐνομουμένου κράτους εἰλικρίνειαν, ἀπροσωποληψίαν, πίστιν, δικαιοσύνην, ἀνυπέρθετον ἐπιμέλειαν τῶν πρακτέων, διὰ νὰ παράγῃ ἕκαστος, ὡς μέλος καλῶς συνισταμένης μηχανῆς, τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὸν ἀποτέλεσμα, καὶ νὰ συνάγεται ἐξ ἁπάντων ἀπροσκόπτως ἡ πρόοδος τῆς ἐθνικῆς βελτιώσεως. Εἰς ἔθνος εὐνομούμενον, οὐδὲ τὸ πλέον μικρὸν ἀξίωμα δὲν εἶναι δίκαιον οὐδὲ συμφέρον νὰ χαρίζεται εἰς ἄνθρωπον μὴ ἔχοντα τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα. Τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀδικία πρὸς τοὺς ἀξίους, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἔθνος ζημία. Οὐδὲ ἓν λεπτὸν νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ τὸ δημόσιον, ἢ νὰ ὑφαρπάζεται ἀπὸ τὸν πολίτην καθ' ὁποιονδήποτε λόγον καὶ τρόπον. Τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἡ πλέον αἰσχρὰ καὶ σκανδαλώδης κλοπή, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἱεροσυλία, ἐθνοκλοπεία. Πλὴν καὶ ἄλλη ἀκόμη πολὺ μεγαλητέρα ζημία ἤθελε προξενηθῆν εἰς τὸ ἔθνος ἐκ τῶν τοιούτων καταχρήσεων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας καὶ ὑπουργίας, ἡ πτῶσις τῆς ὑπολήψεως, καὶ ἡ διάδοσις τῆς διαφθορᾶς. Ὅσην ἐπιῤῥοὴν ἔχει εἰς τὴν ἀρετὴν τοῦ ἔθνους ὁ δίκαιος καὶ ἀπροσωπόληπτος χαρακτὴρ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τόσον ἐξεναντίας διαφθείρουν αὐτὸ αἱ τούτων ἀδικίαι καὶ προσωποληψίαι, μάλιστα ὅταν τὸ ἔθνος ἦναι μικρὸν καὶ πτωχόν. Καιρὸς λοιπὸν τοῦ καθελεῖν τὰ ἐκ τῆς προτέρας ἀμαθείας διεφθαρμένα ἔθη καὶ φρονήματα, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὰ ὑγιαίνοντα, τὰ πρέποντα εἰς ὑπηρέτας καὶ ὑπουργοὺς εὐνομουμένου ἔθνους.

Οὕτω διὰ τῆς καθαιρέσεως τῶν κακῶν καὶ διὰ τῆς οἰκοδομῆς τῶν καλῶν, θέλει πληρωθῆν εἰς τὴν φιλτάτην Ἑλλάδα τὸ τοῦ Ἡσαΐου, "Ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς, καὶ ἡ γῆ καινὴ, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν προτέρων, οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν, ἀλλ' εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ."——

ΒΑΜΒΑΣ.

ΕΥΓΕΝΗΣ Μασσαλιώτης, τὸνομα Ῥεμονσὰτ, ἐγγὺς ὢν τοῦ θανάτου, ἐκάλεσε τὴν πολυάριθμον αὐτοῦ οἰκογένειαν νὰ συναθροισθῶσι πέριξ τῆς κλίνης του. Ἀφοῦ δ' ὡμολόγησεν ὅτι ἠσθάνετο μεγάλην ἀγαλλίασιν βλέπων τὴν θερμὴν φιλοστοργίαν τῶν τέκνων του, καὶ μάλιστα τὴν πρὸς ἀλλήλους τρυφερὰν ἀγάπην, «Ἔχω,» ἐπρόσθεσε, «καὶ μυστικόν τι νὰ σᾶς φανερώσω, τὸ ὁποῖον θέλει ἀφαιρέσειν ἕνα ἀπὸ σᾶς ἐκ τῆς ἀδελφοσύνης ταύτης. Ἐνόσῳ εἶχον ἐλπίδας ζωῆς, ἐφύλαττον αὐτό· ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ καταπατήσω τὰ δικαιώματά σας εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ἰδιοκτησίας μου. Ἕνας ἀπὸ σᾶς δὲν εἶναι παρὰ θετὸν τέκνον—τὸ τέκνον τῆς τροφοῦ, εἰς τὰ στήθη τῆς ὁποίας ἀπέθανε τὸ ἴδιόν μου βρέφος. Νὰ ὀνομάσω αὐτόν;» «Ὄχι, ὄχι,» εἶπαν ὁμοφώνως, «ἂς ἐξακολουθῶμεν ὅλοι νὰ ἤμεθα ἀδελφοί.»

Η ΕΝ Παρισίοις Ἐπιτροπὴ τῆς Ὑγείας ἐξέδωκε τὴν 22αν Ἰουνίου 1841 τοὺς ἑφεξῆς κανόνας περὶ τῆς θεραπείας τῶν ὅσοι δάκνονται ἀπὸ λυσσώδεις σκύλους.

1. Θλίψε πάραυτα μὲ τὰς δύο χεῖρας ὅλον τὸ πέριξ τῆς πληγῆς, ὥστε νὰ κάμῃς τὸ αἷμα νὰ τρέξῃ ἐλευθέρως, καὶ νὰ ἐξαχθῇ ὁ σίαλος.

2. Νίψε τὴν πληγὴν μὲ μίγμα ὕδατος καί τινος ἀλκαλίου,—ὡς μὲ ἀλουσίαν, σαπωνάδαν, οὖρον, θάλασσαν, λεμονόζωμον, ἢ καὶ μὲ καθαρὸν ὕδωρ.

3. Ἐνῷ θλίβεται καὶ νίπτεται ἡ πληγὴ, θέρμανε κομμάτιον σιδήρου εἰς τὸ πῦρ, καὶ προσάρμοσε αὐτὸ βαθέως εἰς τὴν πληγήν. Πρόσεχε δὲ νὰ ἦναι τὸ σίδηρον τόσον μόνον πυρωμένον, ὥστε νὰ δύναται νὰ καυτηριάσῃ,—δὲν πρέπει διόλου νὰ κοκκινίσῃ τὸ σίδηρον εἰς τὸ πῦρ.

Ὁ Πλοίαρχος Ἰ. Ῥος, ἀρχηγὸς τοῦ εἰς τὰς Νοτίους Θαλάσσας πρὸς ἀνακάλυψιν πλόου, ἔγραψεν ἐσχάτως πρὸς τὴν Βασιλικὴν Γεωγραφικὴν Ἑταιρείαν τοῦ Λονδίνου, ὅτι δὲν εὑρίσκετο εἰμὴ 12 μοίρας μακρὰν τοῦ Ἀνταρκτικοῦ Πόλου, καὶ ὅτι σχεδὸν εἶχε προσδιορίσει τὴν θέσιν τοῦ Νοτίου Μαγνητικοῦ Πόλου.

Τὸ 1703, ἡ τοποθεσία τῆς σημερινῆς Πετρουπόλεως, ἦτον ἔρημος, δασώδης βάλτος, ἔχων ὀλίγας μόνον καλύβας ἁλιέων· τώρα δὲ εἶναι πόλις ἐκ τῶν λαμπροτάτων.

Τὸ 1840 εὑρίσκοντο εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς 476 λευκοὶ ἄνδρες ἑκατοντούτεις καὶ ἐπέκεινα, καὶ 315 λευκαὶ γυναῖκες. Ἐκ τῶν ἐλευθέρων Μαύρων ἦσαν ἑκατοντούτεις καὶ ἐπέκεινα 286 ἄνδρες, καὶ 361 γυναῖκες· ἐκ δὲ τῶν δούλων Μαύρων 753 ἄνδρες, καὶ 580 γυναῖκες. Συμποσοῦται δὲ ὁ μὲν πληθυσμὸς τῶν λευκῶν εἰς περίπου δεκατέσσαρα ἑκατομμύρια, ὁ δὲ τῶν Μαύρων εἰς τρία.

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι πλειότεροι ἄνδρες γίνονται ἑκατοντούτεις καὶ ἐπέκεινα παρὰ γυναῖκες· φαίνεται δὲ καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Μαύρων, οἵτινες ζῶσιν 100 ἔτη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, εἶναι ὀκταπλάσιος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λευκῶν.